

Camí Ral²⁶

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Agost de 2008 número 26 / Butlletí / Full municipal / Programa Festa Major 2008

Ajuntament de Copons

Butlletí informatiu i d'opinió Via de Copons
Edita: Ajuntament de Copons, Àrea Municipal de Cultura
Àngel Guimerà, 8, 08289 Copons, Anoia, Tel. 938 090 000 Fax: 938 090 013
Correu electrònic: camiral@copons.net
Disseny i maquet: ESPAI GRÀFIC, Igualada
Dipòsit legal: B-7571-96
Tiratge: 800 exemplars

Publicació periòdica / Distribució gratuïta
Imatge portada: Barraca de pedra seca / Pla d'en Batlle **Foto:** Ramon Serra Llacuna
Coordinaçió: Elisenda Mercadal Sagura, Núria Pons Torrents i Montse Soteras Corbella
Agraïm la col·laboració de Xènia Riba Ruiz

Sumari

- 3 Editorial
- 4 Els comerciants de Copons a Barcelona
- 4 Negociants de Copons a l'escola
- 5 Cala Coloma
- 6 Petites històries del poble de Copons
- 8 Masies i veïnats de Copons
- 10 Va de pastors. Segona part: L'ofici de pastor.
Xerrada amb en Ramon Pujol, pastor de Cal Brunet
- 12 El Vinyes
- 14 Nadales a l'escola
- 14 La Terra, el nostre planeta
- 15 Excursió a les caves Codorniu
- 15 Hem pujat en un tren de vapor
- 16 Les festes tradicionals a la Caseta de l'Hort
- 17 Coneixem una mica més la feina dels mossos d'esquadra
- 17 Tercera promoció d'alumnes de La Caseta de l'Hort
- 18 Any 2008, any de naixements
- 19 Reis
- 22 Festa Major Sant Sebastià
- 22 A Copons, tots en forma!!!
- 23 Carnestoltes infantil 2008
- 23 Torna el rei Carnestoltes a Copons
- 24 Ei, que la Pasqua ja ha arribat
- 25 Taller d'entrenament de la memòria
- 25 Macrojocs 2008
- 26 Setmana de la gent gran del 2 al 6 de juny
- 27 Comunion
- 28 Viatge a Turquia
- 31 El gran repte de l'Alta Anoia
- 32 Resum de fets, activitats i actes. 2007-2008
- 34 Les empremtes digitals
- 35 Geocaching, caçadors de tresors del segle XXI
- 36 Tieta Teresa
- 36 Camí Ral en format digital?
- 37 L'innombrable
- 37 Seguim buscant a la Margarita Albet
- 38 La meva escola
- 39 Previsions "democràtiques" de la democràcia
- 40 Què dimonis faig jo escrivint a Camí Ral sobre la navegació?
i encara més Què hi té a veure el poble de Copons amb el mar?
- 41 Servei meteorològic
- 42 Futbol Club Copons
- 42 Excursió de Copons al Molí de la Roda
- 43 Recepta colombiana
- 44 Travessa del Pirineu, de l'Atlàntic a la Mediterrànea (2002- III)
- 46 Senyeres: Castell de Claramunt. La Pobla de Claramunt
- 47 Transports i telèfons d'interès

Els articles publicats a Camí Ral reflecteixen solament l'opinió dels autors, no forçosament la de l'Ajuntament.

Editorial

Fa ben poc ens ha deixat per sempre una col·laboradora, una molt bona col·laboradora. Encara que ella no signava directament cap article, la Maria Teresa, amb la seva saviesa popular i experiència, ens donava molta informació de la seva memòria històrica a fi de poder bastir molts dels articles apareguts en els diferents números del nostre Camí Ral.

Des d'aquestes pàgines volem agrair-te el teu ajut inestimable i volem i desitgem que allà on siguis, continuïs amb el teu tarannà campexà i benèvol que tant ens ha ajudat.

A reveure, Maria Teresa.

Els comerciants de Copons a Barcelona

Jaume Ortínez Vives

Dos-cents anys després, els Comerciants i Traginers de Copons han tornat a Barcelona. Ho van fer la nit del vint-i-quatre de gener d’aquest 2008 a les vuit del vespre i en el marc incomparable de l’ Ateneu Barcelonès.

Van entrar-hi de la mà d’un dels descendents d’aquelles famílies que triomfaren en el món dels negocis i escamparen el nom de Copons arreu de la Península. Efectivament va ser el Sr. Sergi Jover qui va obrir l’acte en nom de l’Ateneu i qui va presentar a la Dra. Assumpta Muset.

La Dra. Muset va desgranar el perquè d’aquell èxit comercial i social que encara ara es recorda i, en alguns dels casos, perdura. Pels coponencs no cal pas ara insis-

tir en el treball i discurs de la nostra amiga Assumpta perquè ens és prou conegut.

Si que volem destacar, però, que l’exposició va despertar un viu interès en personalitats del món econòmic i social del país. Destaquem la presència de l’economista i historiador Sr. Francesc Cabana. També vàrem anotar entre d’altres la del professor de la U.P.C. Terrassa Sr. Jordi Pujol V.

Aquestes personalitats i el públic en general també foren acompanyades pel Sr. Alcalde de Copons, regidors, col·laboradors de Camí Ral, i altres coponencs i igualadins.

La tarda-nit va resultar agradable i fins emotiva per a molts coponencs. Això no treu de que aprenguéssim també altres

coses que no ens resistim a dir: Una es que l’estança de l’Ateneu Barcelonès val molt la pena de ser visitada: Bar - cafeteria, jardí interior, biblioteca, sala d’actes. Això topa amb el requeriment de ser soci per disfrutar-ho. Davant d’això proposem suplir-ho tot demanant-ho educadament o bé passejar-s’hi amb una mica de cara. O les dues coses alhora. Visita recomanada. ■

RICARD ESPELT

Negociants de Copons a l’escola

Elisenda Mercadal Segura

Bé, en realitat va ser l’Escola de Mestres que va venir a Copons, per veure l’empremta deixada pels negociants coponencs del segle XVIII i descobrir-ne la història de la mà de l’amic Jaume Ortínez, que aquesta vegada va transmetre els seus coneixements i entusiasme al nombrós grup de mestres i professors.

La visita va tenir lloc el dilluns 30 de juny dins de l’espai “coneixement del medi” de la 29a Escola d’Estiu de l’Anoia, organitzada pel Grup de Mestres de l’Anoia.

Per començar, a l’Ajuntament, l’Arantxa Prieto va presentar-los el projecte global de Copons. Els va parlar de les activitats que es duen a terme, del Camí Ral, del Roc de Copons... i de la unitat didàctica sobre els negociants que s’està elaborant,

pensada inicialment per alumnes de tercer i quart de primària.

Després, unes paraules del Jaume, després l’interès i curiositat dels assistents, perquè es fixessin en unes cases que es troben en cap més poblet dels voltants, aixecades per famílies que han sigut, i continuen sent, notables en diferents indrets de la península.

En un món que va tan ràpid, és ben agradable passejar-se per horts i carrers en una hora tranquil·la i escoltar-ne la història.

Aquesta vegada no em podia quedar a escoltar-lo, a la vora del Gorg de Nafre, buscant la poca fresca d’una tarda d’estiu, però estic segura que hi haurà noves ocasions en les que tots els coponencs en podrem gaudir.

Com que vaig marxar sense acomiadar-me, aprofito aquestes línies per fer-ho i per agrair un cop més la seva col·laboració en la tasca de donar a conèixer els negociants de Copons.

I als mestres, moltes gràcies per la seva visita. ■

ELISENDA MERCADAL SEGURA

Cala Coloma

Enric Lázaro Romeu

Hola. Soc l’Enric Lázaro Romeu, de Torrefarrera. Fa dies vaig parlar per telèfon amb un Sr. de l’Ajuntament sobre aquesta casa del poble, i em vaig estranyar que en un mail que em van enviar deia que no la coneixia. Un cop aclarit, vàrem quedar que jo us donaria tots els detalls que sé, o que m’han dit de Ca la Coloma, la casa on va néixer la meva mare i els seus dos germans.

Començo: Tot el que us diré ho sabem per boca de la meva mare Joana, i d’altres familiars, i amb qui jo mateix he viscut a Ca la Coloma. En aquesta casa hi vivien els meus besavis, Isidre Romeu “Sagarra”, i Teresa Font “Sola” o “Casulleres”, els segons cognoms no el tenim segur de cap dels dos. La Teresa Font, es cuidava de la casa, mentre que el besavi Isidre era teixidor. Tenia telers de teixits, manuals en aquells temps, per tant eren teixidors.

També vivia en aquesta casa una altra “rebesàvia” que no en sabem ni el nom. Aquest matrimoni Isidre - Teresa, que sapiguem van tenir tres fills, Ramon, Maria, i Gabriel, aquest últim era el meu avi. Gabriel Romeu Font, casat amb Maria Vila Anguera, la meva àvia, que era filla de Cal Vila. El meu avi, Gabriel Romeu, també era teixidor, però també feia de pagès i era administrador d’alguna finca del poble. L’avia Maria, sempre la he conegut fent les tasques de casa.

Els meus avis van tenir tres fills, Calamanda, Manel, i Joana Romeu Vila, la meva mare. La Calamanda estava casada amb Josep Prat Pujol a qui deien “El barber nou”. Tenia la barberia més o menys al davant de Cal Hortolà, dues o tres cases abans d’arribar a Cal Ferrer, o Farré, on s’hi ferraven les mules, o sia entre mig de Cal Milio Romeu i el Ferrer o Farré. Feia de barber i pagès. Van tenir un fill Josep Prat Romeu. Actualment viu a Manresa amb la seva esposa Florentina. El segon fill, Manel Romeu Vila, casat amb Angelina Rosell Hurtós, van tenir una filla Elvira que és de Copons. Actualment viu a Vilanova i la Geltrú casada amb Francesc Pons.

La meva mare Joana Romeu Vila, de molt jove va anar a treballar a Manresa, i es va casar amb el meu pare, Rafel Lázaro Bernadí. Jo, Enric Lázaro Romeu, soc fill únic i a Copons, nois, per les vacances m’ho he passat “bomba”, i és on tinc més bons records de la meva infantesa, i també de gran. Hi han d’altres coses, que ara no venen al cas. Estic satisfet de poder-vos dir tot el que sé de Ca la Coloma. Menys el nom CALA COLOMA, que nois, això si que no sabem cap dels familiars del què pot venir. ■

És la foto més antiga que tinc. Ma l’ha proporcionat la meva cosina Elvira Romeu Rosell, de Vilanova i la Geltrú. D’esquerra a dreta. La primera penso que és la mare de la Antonieta Marginet, la segona és la meva besàvia Teresa Font. No se qui poden ser la nena i els nens que hi ha al costat, però, el que hi ha a la dreta de la foto, penso que podria ser el Florenci Marginet, germà de la Antonieta. Jo al Florenci el vaig conèixer que ja era un noi gran, i jo un nano, de manera que ara en tinc els meus dubtes de si ho és o no.

La besàvia Teresa Font, mare del meu avi Gabriel Romeu Font, amb una cadira, li dèiem la iaia de la cadira, quan ens miràvem la foto. Jo no la he conegut.

L’altre besàvia, Calamanda Anguera Tarrats, mare de la meva iaia Maria Vila Anguera. Tampoc l’he conegut. Va ser la mare dels germans Vila, o sia germans de la meva iaia Maria, en fi.... uns quants.

La foto de casament dels meus avis, Gabriel Romeu Font i Maria Vila Anguera.

Aquesta foto és feta al menjador de Cal Vila. Veieu el rellotge de pèndol que hi ha al fons. Hi ha tota la família Romeu - Vila. Al mig dels meus avis, Maria i Gabriel, hi ha la filla gran, Calamanda Romeu Vila que va viure a Copons fins ben gran, que a la mort de la meva avia Maria se’n van anar a viure a Manresa. Bé, a la dreta i al costat de l’avi, hi ha el segon fill Manel Romeu Vila, que de Copons van passar a Sant Vicenç de Castellet - Manresa - i finalment a Vilanova i la Geltrú. Al costat de l’avia hi ha la filla petita, la meva mare, Joana Romeu Vila, que als 16 anys se’n va anar a treballar a Manresa, on ja hi vivia la Calamanda casada amb el Josep Prat Pujol, (el “barber nou” de Copons). La meva mare ens va deixar el mes de març de l’any 2007, quan tenia 99 anys. L’hi faltaven tres mesos per a complir els 100.

Comencem de dreta a esquerra asseguts: El meu avi Gabriel Romeu Font; el germà de la meva àvia “Franciscu” Vila Anguera; Teresa Font mare del meu avi; de blanc la meva mare Joana Romeu Vila; la més petita Isabeleta Vila Enric; Francesc Vila Enric el dels transports Vila; i un noi amb rellotge de polsera, que no se qui és. Ara els que estan drets, i també de dreta a esquerra: De blanc la meva àvia Maria Vila Anguera; també de blanc la meva tia Calamanda Romeu Vila; tot seguit, aquesta senyora que “em penso”, que és la mare dels germans Vila - Enric, per part meva si volem es pot preguntar al Josep i la Lourdes de Cal Vila; tot seguit les tres germanes Pepeta, Calamanda i Maria Vila Enric, la Pepeta va ser molts anys l’encarregada del telèfon del poble; l’últim de l’esquerra és el Manel Vila Enric, i la del seu costat de la dreta és Maria Romeu Font, germana del meu avi i padrina de bateig de la meva mare Joana Romeu Vila. Els demés no se pas qui són.

Petites històries del poble de Copons

Josep Maria Prats Palomas

Sóc Josep M. Prats Palomas i vaig néixer a Copons l’any 1922.

Als set anys ja feia d’escolà, i als nou, ja formava part de la coral de la parròquia, doncs tenia molt bona veu. La coral era formada tota d’homes, generalment bastant grans, i es cuidava dels cants dels diumenges i totes les festes que es feien durant l’any.

Els diumenges a les dotze la gent deia que anava a ofici, i la coral cantava la “Missa d’Àngelus” en llatí. Algunes festes i diumenges venia el Sastre de Tous i feia l’acompanyament amb l’harmonio, doncs en aquell temps no hi havia ningú que sapigués tocar-lo.

A les processons cantàvem varies cançons, i hi participava tot el poble amb molta solemnitat.

Celebracions de Setmana Santa

Per Setmana Santa feien dues processons.

Duien un Sant Crist amb la creu, molt antic i molt gran, que era difícil de portar pels carrers. I una Verge dels Dolors, també molt antiga, segons deien i a mi em varen explicar, que era feta a uns tallers de Valladolid i la van portar d’allí els comerciants o traginers de Copons que anaven amb carro a Andalusia i venien a celebrar les festes més principals, ja que tenien la família aquí a Copons. Eren gent de molta influència i molts diners, que amb aquest negoci guanyaven molt, i feien que les festes fossin esplèndides i molt solemnes. La coral cantava cançons, una especial en llatí “Stabat Mater”, a tres veus, i altres del viacrucis, era de molt respecte i penitència, hi anaven persones descalces, altres amb un ciri a cada mà, n’hi havia que portaven una creu de fusta i altres objectes.

Per Setmana Santa muntaven el monument, que tapava tot l’altar, es necessitaven dos dies, el fuster, un paleta i algun altre per ajudar-los. Era de fusta i roba, com uns telons de teatre, al centre una escalinata molt alta, tot de fusta, a dalt una urna tota daurada pels costats, unes bambalines amb temes eucarístics, i a sobre uns àngels amb unes ales enormes. En aquella escalinata s’hi podien posar ciris a uns forats fets a la fusta. Totes les cases portaven ciris, algunes més d’un, i posàvem a cada ciri el nom de la família i el dissabte venien a recollir el tros que quedava.

El dijous al matí feien l’ofici de passió, i posaven l’hòstia que havien guardat de la missa en un copó i el pujaven a dalt de l’arca del monument. Enceníem tots els ciris, que n’hi havia més de dos-cents, sempre hi havia d’haver dues o tres persones vigilant, ja que hi havia perill d’incendi.

A la tarda es cantaven les completes, en llatí. La coral es cuidava del cant junt amb el senyor rector, que alternaven a cada salm, que n’hi havia dotze, i a cada un apagaven alguns ciris, i al acabar tots els salms ja havien apagat els ciris menys un que l’amagaven al darrere l’altar. L’església quedava a les fosques i aleshores “mataven els jueus”, els nois amb masses picant sobre una biga de fusta que posaven al final de l’església, i les nenes feien molt soroll amb carraus, durava quinze minuts amb un soroll infernal. Després tornaven a encendre tots els ciris fins a les dotze de la nit. Durant aquest temps, sempre hi havia molta gent que s’anaven alternant, fent guàrdia i resant.

El divendres tornaven a encendre els ciris i feien la missa que en deien “de l’enterro” i acabada quedava tota l’església a les fosques. El vespre es feia processó per tot el poble. Recorria tots els carrers portant el sant Crist, era de molta devoció i penitència. A la plaça major hi feien un altar i feien algunes pregàries i es cantava el “crec en un Déu”.

Celebracions del Corpus

Les processons del Corpus, que en feien dues el dia de Corpus i una altra el diumenge, li donaven molta solemnitat i hi participava tot el poble.

Es feien altars als carrers i es guarnien amb garlandes de boix i moltes flors, es feien catifes al terra, amb flors i fulles verdes, molt atractives, de molt colorido. Sis homes portaven el tàlem, que era molt antic i de molt valor, tot brodat amb fil d’or. A les cases posaven domassos als balcons, alguns molt antics i molt vistosos.

El sacerdot portava la custòdia i la posava sobre cada altar. La custòdia de Copons era molt antiga, molt gran i que pesava bastant, tota d’or i de pedres precioses amb unes filigranes d’artesanía, tot en or i molt preciós que tenia un valor incalculable, aquesta custòdia era la de més valor del Bisbat. Segons em va explicar un senyor molt gran, que els seu avi era un d’aquests comerciants

que havia fet molts viatges, a Andalusia, a València a Saragossa i tot Catalunya, la custòdia de Copons era feta en uns tallers de Toledo i portava una marca del taller. Varios comerciants, entre tots, varen comprar-la i la portaren a Copons. Aquests comerciants es varen prometre que totes les festes del Corpus es trobarien a Copons, per celebrar-les junts, i que cada any fossin més solemnes i grans.

A la processó, quan el sacerdot posava la custòdia sobre l’altar, la coral cantava varies cançons, unes de molt especials, que eren molt antigues, com unes cobles d’estil andalús, que les van introduir a les festes del Corpus. També una de llatina “O Salutaris Ostia”. La processó del Corpus de Copons ja d’antigament era molt coneguda a tota la comarca i venien gent dels pobles del voltant, ja que es feia amb una solemnitat extraordinària.

Aquests comerciants, quan venien, després del seu viatge que durava varios mesos, portaven objectes per al culte que regalaven a l’església i n’hi havia que eren producte de promeses que feien.

N’hi havia molts de molt valor: Un incenser de plata i dos més de molt bonics; patenes; canderos d’or i plata; creus processionals, també una de plata que pesava molt; copons d’or; varios calces de molt valor; unes canadelles de plata; molta roba, casulles, estoles, capes i tota classe d’ornaments tots de gran valor. Tot això jo ho havia vist quan feia d’escolà, fins als catorze anys, doncs a les festes ho feien servir, i va desaparèixer l’any 1936, amb la guerra. El Crist gran i la Verge dels Dolors, junt amb totes les imatges que hi havia a l’església, els varen cremar al Pla de Missa. Els objectes de valor van dir que els varen portar a Barcelona, al tresor de la Generalitat.

Església de Copons després del 1939

Les cançons de Corpus són:

Veenid hombres,
venid aprisa,
venid comereis,
pan angelical.
Que el rey eternal, a todos convida,
para dar su cuerpo, a comer real.
El pan es carne,
y el vino sangre,
que Jesucristo derramó en la cruz.
Que el rey eternal, a todos convida,
para dar su cuerpo, a comer real.

Venid, venid a las bodas,
de aquel celestial esposo,
que amante dulce y gustoso,
convida a las almas todas.
Venid, venid a gustar,
el manjar más regalado,
que es Jesús sacramentado,
a la mesa del altar.

Una en llatí:

O salutaris ostia
que celipandis ostium
bella premunt ostilia
do robur fer ausilium

Acabada la guerra va tornar el Senyor rector, que estava amagat tot aquell temps, i es va establitzar la vida com abans.

Vàrem fer les celebracions religioses. Les primeres, que van ser la més esplèndides i amb molt entusiasme hi va participar tot el poble, van ser les festes del Corpus, principalment la processó. No tenien cap custòdia. La de Copons d’abans no la van trobar enlloc, ja que el senyor rector va anar a Barcelona, com també el meu oncle rector de Veciana, que tots dos es coneixien molt bé, varen visitar varios llocs on hi havia objectes religiosos recuperats. Però la custòdia de Copons no la van trobar enlloc, i els varen dir que aquests objectes de més valor, van anar cap a França i Rússia. Aleshores, per mediació del meu oncle rector de Veciana, que era molt amic del rector de Conill, com que allí en tenien dues, que pogueren salvar amagades, varen quedar que ens en donarien una. Jo cada dia anava en bicicleta de Copons a Calaf a buscar el correu, a les dotze havia de ser a Calaf, que arribava el tren que por-

tava les saques del correu, a l’administració triaven el de Copons, Jorba i Igualada, ho posava en una motxilla i cap a Copons. Dos dies abans del Corpus el meu oncle va dir-me que quan fos a Calaf arribés fins a Conill, que hi ha pocs quilòmetres, i que el senyor rector d’allí m’entregaria una custòdia. La vàrem desmuntar el peu i la ficarem a la motxilla que portava el correu i així va ser la primera custòdia per celebrar el Corpus de Copons.

Vàrem seguir cada any fent amb gran esplendor totes aquestes festes i processons, i la coral cantava les mateixes cançons, tan antigues.

L’any1943 va morir el senyor, que era molt gran, que feia de solista a aquestes cançons, i els seu germà que era solter i tenia setanta-sis anys va donar-me en un paper totes aquestes cobles i cançons per que jo fes de solista, i els altres de la coral feien les altres veus. Aquest senyor solter era molt intel·ligent i tenia molta memòria. Durant els anys que va viure vaig tenir-hi moltes xerrades i explicava moltes coses. A la seva joventut havia fet d’escolà i de més gran de sagristà, per això sabia tots els objectes de culte que hi havia a la parròquia, i de quasi tots en sabia la procedència. Vaig tenir-hi moltes converses fins que es va morir, jo aleshores tenia vint-i-un anys i ell en tenia setanta-sis. Sabia moltes coses de la història de Copons, i m’explicava amb molts detalls i molt interessant lo que ell havia viscut i moltes coses que sabia, que li havien dit a ell els seus antecessors, però principalment lo que li havia dit el seu avi.

El seu avi era un d’aquests comerciants, que havia fet molts viatges amb carro a Andalusia, Saragossa i València i quasi havia anat per tot Catalunya. Quan venien de viatge passaven varis dies a Copons i preparaven els següent viatge, explicaven moltes aventures doncs es van trobar amb moltes dificultats moltes anècdotes, algunes d’amoroses. En deien tantes i tan estranyes que potser no totes eren veritat.

L’any 1962 es va introduir la nova litúrgia a l’església.

Abans a les misses el sacerdot es posava d’esquena al poble i tot ho deia en llatí.

Josep M. Prats i les seves germanes Calamanda i Pepeta, any 1930 aprox.

Jo recordo que, quan tenia vuit anys, mentre el sacerdot deia la missa es resava el rosari i pujava a dalt la trona i em posava sobre un reclinatori, i com que era molt petit, només treia el cap per sobre la trona, i deia el rosari i els cinc misteris amb deu avemaries i la lletania en llatí. A la consagració, l’escolà tocava una campaneta i llavors callava i quan havia acabat tornava a tocar la campana, i seguia resant el rosari, i això totes les misses de cada dia.

Amb la nova litúrgia va canviar tot, el sacerdot deia la missa de cara al poble i en català, i es van introduir molts cants, en català tot, i el poble participava amb lectures i pregàries, i en tots els cants, nous i variats.

Per Nadal entre altres cançons nadalenques també en cantàvem una de molt original i molt antiga. Feia així:

Tinguem senyor bones festes,
bones festes baldament, festes baldament.
Que poguem celebrar aquestes
i altres eternament.
Celebrem en aquest dia,
una festa principal, festa principal.
Festa de gran alegria,
que és la festa de Nadal

També a les processons els cants també eren tots nous i en català. Llavors van creure que aquelles antigues en castellà no encaixaven i per això ja no es van cantar més i ja només queden per la història.

De Copons hi ha moltes coses per explicar. Els anys 1760 al 1800, quan es van fer totes aquestes cases tan grans, aleshores collien molt de vi, per això aquestes cases totes tenen el seu cup, i algunes en tenen dos, amb uns cellers molt grans i plens de bótes per posar el vi. Els comerciants es van fer propietaris de totes les terres, i llogaven gent vinguda de tot Catalunya per cultivar les terres i ells comerciaven el vi que portaven per molts llocs, ja que en collien molt. Era una època que era molt rica, de molt moviment. Com que es feien tantes cases hi havia molts treballadors de tots els oficis, i de tot arreu, i molts es varen quedar a Copons. ■

Masies i veïnats de Copons

Montse Soterias Corbella

Encetem un nou espai, un repàs per les masies i veïnats que conformen el municipi de Copons, un territori de 21, 53 km2 que comprèn la vila de Copons, i els veïnats de Viladases i de Sant Pere, a part de diverses masies repartides per tot el municipi, totes elles amb una història al darrere que explica com era la vida rural de Copons en un entorn natural caracteritzat per un paisatge de secà.

La masia és una construcció arrelada a la geografia del país i ha estat condicionada per la climatologia del territori, els costums i la manera de fer de la pagesia, i és per aquests motius que adopta estructures diverses segons la seva situació geogràfica. **No podem, doncs, oblidar la importància d’aquest poblament dispers, que ha anat evolucionant amb els anys, un patrimoni històric que cal preservar i respectar com a testimoni de la història del municipi de Copons i dels seus habitants**, perquè preservar el nostre entorn natural és respectar la nostra història.

L’organització de la masia respon a criteris funcionals. A la Catalunya Central aquestes edificacions acostumen a tenir unes característiques comunes, tot i que amb varietats depenent de la Comarca i de la climatologia de la zona. L’edifici principal és generalment de dos pisos i de planta rectangular amb la façana d’accés orientada al migdia. La coberta és, normalment, de doble vessant i molt poc pronunciada, car s’hi produeixen poques nevades i les pluges no són abundants. Pel que fa a la distribució, a la planta baixa s’hi troben; a una banda la cuina —peça clau de la casa rural— i a l’altra les dependències agrícoles. Al primer pis hi ha ubicats els dormitoris i la sala, la qual ocupa el centre de la planta i dona a la façana principal. A la segona planta hi ha les golfes.

Viladases

Viladases es troba situat al nord del Municipi de Copons, al límit amb el terme de Veciana i Jorba, i comprèn les Masies de **Ca l’Arnau**, **Cal Maure** (també anomenada Cal Salvadoret), **Cal Carreras**, **La Casa Nova**, **Cal Favó**, **Cal Xicot Xic**, i **Cal Xicot Gros**. Aquestes dues últimes ja situades al terme municipal de Jorba.

Aquest conjunt de masies són actualment segones residències que han passat a mans de diferents propietaris i, per tant, han estat sotmeses a reformes i a ampliacions que han modificat, en alguns casos, la seva estructura original. És per aquests motius que ha estat molt difícil esbrinar detalls de la història d’aquestes vivendes i dels seus antics habitants. Tot i així per les seves característiques i les dels terrenys que les envolten, podem saber que antigament els pagesos de la zona es dedicaven als cultius mediterranis tradicionals; ametllers, oliveres, cereals i, principalment, la vinya. La majoria d’aquestes masies encara conserven els cups que s’utilitzaven per a la fermentació del raïm. Actualment, hi predomina el conreu de cereals, especialment el blat i l’ordi.

Destaquen en aquesta zona, lleument muntanyosa, els marges de pedra seca que construïen els pagesos per guanyar terreny de conreu en llocs on predominaven els pendents. També hem pogut veure algunes barraques fetes amb aquest mateix material, algunes d’elles perfectament ben conservades, que servien d’aixopluc als pagesos. Aquestes edificacions tenen com a característica principal que en la seva construcció no s'utilitzava cap mena de material conglomerat com podria ser la calç o el ciment. Les barraques es construïen exclusivament de pedra, tant la paret com en sostre. Per a la seva construcció s'empraven pedres planes col·locades unes sobre les altres, falcades amb pedres de mida més reduïda, per evitar-ne el moviment. **Les construccions en pedra seca** són autèntiques obres d’art d’una gran bellesa que val la pena preservar.

Ca l’Arnau

Aquesta masia actualment es troba en estat semiruïnós.

Cal Maure

És un masia característica de la zona amb teulada a dues aigües i que ha estat acuradament restaurada pels seus actuals propietaris. Té una característica peculiar i és que es troba situada a sobre d’un cingle. A l’interior de la masia encara hi podem trobar el cub pel most, que ens demostra que antigament els pagesos que l’habitaven es dedicaven al conreu de la vinya, i també un forn per a fer pa.

La Casa Nova

És una masia típica de la Catalunya central. Es troba més enlairada que la resta de masies de la zona, ja que està situada en el pendent d’una serra. Per una inscripció en el llindar d’una finestra podem saber que potser fou construïda l’any 1868. Actualment es troba en procés de restauració.

Cal Carreras

En aquesta masia, fins fa pocs anys, encara hi habitaven els masovers que ocupaven una vivenda adjacent a la masia principal i es dedicaven a l’agricultura i la ramaderia. Actualment també es troba perfectament restaurada. Destaca el portal dovellat a la façana principal de la casa.

Cal Favó

Aquesta vivenda ha estat sotmesa a diverses ampliacions i reformes que han modificat el seu aspecte original.

Com arribar a Viladases:

Cal agafar la carretera de Veciana i just passat el pont sobre el Torrent Boté, cal deixar la carretera per prendre el camí de terra a l’esquerra, direcció Viladases. ■

Ca l’Arnau

Cal Carreras

La Casa Nova

Cal Favó

Va de pastors. Segona part: L'ofici de pastor Xerrada amb en Ramon Pujol, pastor de Cal Brunet

Montserrat Galí Segués

Quan es pensa amb un pastor moltes vegades ens quedem en l'aspecte bucòlic de la seva feina: tocar la flauta sota un arbre mentre el ramat pastura tranquil pel camp. Si es va una mica més enllà, es pensa en les incomoditats meteorològiques: el rigor del fred viu a l'hivern o l'excés de calor a ple estiu... I tot per alimentar un ramat. Però, encara que és cert que els pastors poden viure en plena natura i el seu treball diari compta amb aquest aspecte "bucòlic" de conèixer i gaudir de l'entorn natural, el que realment compta en la feina de pastor és aprendre i portar a terme un ofici que, si es fa bé, també ha de ser un puntal, una part important de l'economia de la masia. Ha de ser com una petita empresa en què tot ha de rutllar per tal obtenir uns beneficis. Per això en parlar amb en Ramon, un home menut i ple de vida, he volgut descobrir una mica tot aquest ofici.

En Ramon, que és un experimentat pastor -va començar als 10 anys a fer de rabadà a cal Manset, després ha fet de pastor a Sant Puvim, també a Capellades i ha tingut ramat propi a Santa Maria del Camí - és una persona oberta, es comunica amb facilitat i s'engresca quan parla del ramat i de tots els aspectes essencials que cal conèixer per ser un bon pastor: alimentació, pastura, abeuratge, cria, renovació del ramat, malalties...

MG- Com i en quant temps s'aprèn l'ofici de pastor?

Ramon- S'aprèn anant amb els pastors vells i amb la pràctica. La feina ensenya, amb la mateixa feina s'agafa la pràctica. Però els pastors són oberts i t'ensenyen: "Et pot passar això" , " Et pot passar allò"... Per aprendre són necessaris dos o tres anys. Quan es té l'edat de 13 o 14 anys és quan s'aprèn fort i de pressa.

MG- Què porteu per estar un dia pasturant?

Ramon- El sarró amb aigua i una carmanyola amb tall, fruita. A l'hivern, una gorra amb orelleres per tapar bé cap i orelles del fred i a l'estiu, un barret pel sol. Una jaqueta adient i el bastó amb xurriaques. Les xurriaques les fem servir per picar les ovelles sense fer gaire mal, ja que el bastó fa més mal. Un bon calçat i, sobretot, el gos.

MG- Podeu parlar de l'alimentació del ramat?

Ramon- Sí, la pastura és diferent a l'estiu que a l'hivern. A l'hivern estem entre l'ermot i el bosc i a l'estiu, després de la sega, tenim els camps per anar a plegar espigues i les herbes. S'ha de vigilar que no mengin gai-

res espigues perquè no els facin mal. No en poden menjar massa perquè no les poden pair, han de menjar-ne sense cap extrem.

MG- Hi ha herbes bones i dolentes?

Ramon- Sí, elles ja saben quines són bones i quines dolentes, però s'ha de vigilar. La rovella (papaver rhoeas) quan és tendra els fa un gas que les infla. No estan tipes, no, sinó que tenen gas. En poden menjar poca. Quan la rovella ja ha florit ja no els fa mal. L'ofals (medicago sativa) tendre dels camps també els fa gas i les infla com la rovella, però quan està sec no. El melagó (medicago orbicularis) també els infla i els fa gas. El roldó (coriaria myrtifolia) les emborratxa i queden mitja hora que no saben on són, a la babalà i amb un atac que els fa espeternegar així (fa el gest mans enlaire). Sempre cal vigilar que no en mengin gaire. Si no es vigila, se'n rebenta alguna.

MG- Quanta aigua necessiten? Quan hi ha sequera ha de ser més difícil!

Ramon- Han de beure després de menjar. A l'hivern han de beure almenys un cop i a l'estiu almenys dos: al migdia i al vespre. Poden passar un dia amb poca aigua, però després han de beure més. També els hem de donar sal amb una pedra, tal com surt de la mina, que posem en un racó del corral i elles llepen.

MG- Què cal saber per a la cria de les ovelles?

Ramon- Una ovella comença a criar a partir d'un any, però en general comencen entre un i mig i dos i crien fins als vuit anys. Cada any, anant molt bé, poden fer dues cries, però quasi que no tenen temps de fer-ne dues . El normal és calcular que en dos anys facin tres cries. Estan cinc mesos a criar i durant aquest temps cal vigilar que vagin tipes, ben alimentades.

Quan arriba l'hora de criar, si es preveu, és millor deixar l'ovella al corral. Però de vegades ens enganya i no sembla que hagi de criar i si cria a fora s'ha de portar el xaiet a coll cap a casa.

De néixer hi ha molts xais que ho fan sols, però a alguns els és difícil i cal ajudar-los, com una llevadora, perquè el xai no s'ofegui. Cal tibar per les potes i prémer la panxa per ajudar a baixar.

MG- Quan neix el xai es queda al corral tot sol?

Ramon- Sí, la mare ovella marxa amb el ramat i al vespre el xai mama de la mare. S'alimenten sols de llet durant vint dies o un mes i a partir de llavors ja comencen a menjar (ranxo, ofals, palla). Mamen fins als tres o quatre mesos, que ja es venen. Hi ha qui els desmama abans i així les ovelles crien més aviat.

Convé que en el moment de criar l'ovella estigui una mica sola, perquè si se li escapa el xai abans de llepar-lo ja no l'estima. Si en neixen dos i un marxa, sols s'estima el que ha llepat, i quan ve l'altre li dóna cop de cap.

Les ovelles coneixen els seus xais per l'olor i pel bel, molt poc per la vista. Amb el bel és com si es telefonessin, es busquen i si la mare porta esquella, el xai la sap diferenciar de totes les altres, encara que a nosaltres ens sonin iguals.

Digues que neixen meitat i meitat mascles i femelles.

MG- I marrans i ovelles, quan els aparelleu?

Ramon- Tota la cria no ve alhora, fem tres remeses. Una ve cap al març, una altra cap al maig i l'altra a l'octubre. Els marrans els tenim tancats en una cort separats del ramat. Quan volem que muntin les ovelles els portem amb el ramat i ells munten totes les que van de marrà i això es fa coincidir amb el temps que volem que vinguin les remeses de cries. Però cada casa s'ho organitza a la seva manera. Hi ha pastors que els deixa fer lliures, quan vulguin.

Abans els marrans anaven a pasturar sempre amb el ramat, però amb davantal. Això ja no es fa perquè no és bo per al marrà. Es feia per no mantenir el marrà.

Digues que per cada cent ovelles calen tres marrans.

MG- Com renoveu el ramat?

Ramon- Les ovelles crien durant vuit anys, però després o els falta llet o perden les dents i no poden menjar gaire i ja no poden criar o es moren. Cada anys guardem borregues noves per canviar les velles. Triem les més maques, les més boniques, no les venem i les deixem amb el ramat per criar. També de bones mares triem cries per fer de borregues. Si el ramat és de 300 ovelles cada any s'han de renovar 40 o 50 borregues noves.

Els marrans duren uns cinc anys i després s'han de renovar perquè perden facultats i donen cries poc fortes. Els marrans és millor portar-los d'un altre ramat perquè portin una altra sang i renovin el ramat. Això és com els humans.

MG- Les cabres són més entremaliades?

Ramon- Les cabres són molt intel·ligents. Són molt més intel·ligents i dòcils que les ovelles, però els agrada emparrar-se. Les ovelles i els xais, quan ja no mamen s'obliden mares i fills. Les cabres no. Una cabra dorm amb la seva mare durant anys, encara quan ella ja és mare va a jeure al costat de la seva pròpia mare. Hi ha cabres que jeuen amb dues filles (ja mares) i tots els seus fills.

MONTSERRAT GALÍ SEGUÉS

Si dones llet a un xai que no té mare, s'oblida de tu, però si dones llet a un cabridet es recorda sempre de tu i ve a menjar de la mà per sempre.

MG- Les cabres les teniu per obtenir llet?

Ramon- No, les cabres les tenim per poder alimentar els xais de les ovelles que en tenen dos. Nosaltres no fem formatge de la llet. De les ovelles no aprofitem la llet. De les cabres sí que en tenim, però sols per la que gastem a casa.

MG- També heu de procurar que estiguin sanes i heu de conèixer quan estan malaltes. Com ho feu?

Ramon- La malaltia més greu que tenen és el mal de braguer o mamitis. Abans es deia que tenien un cop de sang al braguer. No els surt llet, sols un líquid com aigua. Cal tractar-les amb penicil·lina, si no perden la llet per sempre. Es coneix que tenen mal al braguer perquè estan tristes i mengen poc.

Rosa- Abans es guardava llard blanc de la caldera per fregar el braguer quan estava inflammat.

Ramon- Sí, però ara donem penicil·lina. També cal vigilar els empatxos i és important vigilar quan estan tocades de freixura: se'ls fa pus al pulmó i quan agafen això, cap al clot.

Algunes vegades tenen mal de pota i s'han de fer passar per sulfat, ara no ho agafen gaire i es nota, perquè quan ho tenen van coixes.

Però cada any els traiem sang a totes per analitzar si tenen brusedosi. En treure la sang els posen una placa amb un número i si alguna té brusedosi la vénen a matar, però sols la que ho ha agafat. Per evitar aquest mal, que és modern, ara hem de vacunar totes les borregues.

MG- Quin horari feu amb el ramat?

Ramon- A l'estiu sortim a una hora fresca perquè a l'hora forta del sol hem de reposar sota una ombra (de 12 a 5). Després s'aprofita fins que es fa fosc.

A l'hivern es marxa de les 10 fins a les 5. Abans tot està molt fred i gebrat, han d'anar amb el sol. A l'hivern no cal fer descans, sols una mitja hora i arrencar a pasturar un altre cop.

Quan descansen i durant la nit remuguen i dormen. Sempre tenen feina a remugar el menjar que han pres durant el dia.

MG- Com programeu la pastura? Per setmanes?

Ramon- No, ho fem un dia per l'altre. Depèn de si fa sol o fa mal temps, del menjar que ha quedat en els camps, perquè no volen menjar trepitjat, el troben brut. Els agrada net i no gaudeixen quan ja està trepitjat.

MG- Els pastors teniu contacte entre vosaltres?

Ramon- Sí, ens agrada. Alguna vegada hi ha pastors que estan renyits, però en general ens agrada. El que passa és que aquí no n'hi ha, però a mi m'agrada parlar amb altres pastors.

MG- Com passeu el dia, a part de vigilar el ramat, canteu, escolteu la ràdio...?

Ramon- Jo canto. M'hauria agradat ser cantant. Abans tocaven el flabiol. De ràdio no en porto, distreu i no pots estar pel bestiar. Però cantar m'agrada molt.

Rosa- Canta molt bé, com un cantant: amb entonació i gest. Com un cantant de debò.

MG- Parleu-me del gos. Com es fa la tria d'un gos?

Ramon- Ha de ser d'atura de raça veritable, que el pare i la mare siguin d'atura. Si l'un és d'atura i l'altre caçador, perd molt. Quan és d'atura porta dos esperons a la pota.

MG- Com s'ensenya un gos a pasturar?

Ramon- S'ensenya al costat d'un gos d'atura vell. Ha d'anar dos o tres mesos amb un altre gos i va imitant el que fa el vell. Però després ha d'anar sol, si no no s'espavila: es fixa en el vell i no en el que se li diu. Quan ho fa bé no cal fer res, però si no ho fa bé se l'ha de renyar.

El gos té com odi al ramat i això és el que el fa córrer, no corren perquè són obedients, sinó per poder queixalar amb malícia. Tu li dius: "Ves cap allà" , i ell hi va amb velocitat per queixalar.

Cal aturar-lo i si no s'atura, un cop de roc. Són capaços de rebentar una ovella si no se'ls atura. Cal tractar-lo amb carinyo i pararlo amb fermesa, així tot va bé.

Quan un gos és fort les ovelles s'aparten de seguida i li tenen por. Els gossos forts són bons gossos, la força que porten els fa anar. Els gossos fluixos , els que no mosseguen fort, no fan por a les ovelles i si vols apartar-les d'un sembrat, el gos no les aparta. No li fan cas.

MG- He vist que amb un xiulet ja feu creure el ramat?

Ramon- Sí, amb el xiulet ja creuen, però és perquè tenen por al gos. Quan està a punt d'atacar el gos es fa un xiulet i elles ho associen a l'assalt del gos i per això creuen. Si se les ensenya així i ets un pastor recte, es pot fer creure el ramat, però és pel temor que tenen al gos.

MG- Com es diuen els vostres gossos?

Ramon- Pardo i Mona. Però cada dia en prenc un de sol. Així no hi ha embolics.

MG- Què és el millor del vostre dia a dia amb el ramat?

Ramon- Donar-los una alegria. "Els fa més una alegria que un tip d'herba". Això ja ho deia un vell pastor i és veritat; a mi m'agrada donar almenys cada dia una alegria al ramat. Una alegria és donar-los un tros nou i net, un tros amb herbes no escapçades ni trepitjades. Això els dóna alegria: van més lleugeres, mengen amb més aire...

S'han de repartir les alegries: si un camp és gran, cal partir-lo en dos dies i així pots donar dues alegries.

Si van contentes i no estan disgustades tenen més bona llet. Si les contradiu, per exemple, no les deixes entrar en un camp perquè saps que no hi ha herbes, elles es disgusten. És millor deixar-les entrar i que els passi la il·lusió veient que no hi ha menjar. Elles ho noten molt i saben si un tros és net, un tros bo els agrada.

Amb la secada també passa igual, encara que hi hagi menys herba, si és un lloc on no s'ha passat l'herba serà poca, però neta i els donarà alegria.

La compenetració entre en Ramon, el Pardo i el ramat és admirable. Una sincronia difícil de comprendre. Entre ells hi ha una comunicació perfecta feta de gests, de xerrics, de xiulets, d'ordres per a en Pardo.... Una entesa que és difícil de trobar i que si no hi ha un miracle potser és apunt d'extingir-se, ja que tenir actualment un ramat comporta moltes dificultats: el baix preu que es paga pels xais, el cost del veterinari, les vacunes, les assegurances, les herbes, el pinso, les normatives cada cop més exigents i a voltes amb decisions preses des d'un despatx i, sobretot, la gran dificultat de trobar un pastor que ho sigui de debò, que conegui l'ofici, l'estimi i sigui capaç de viure la vida de pastor.

Amb en Ramon continuem parlant molta més estona i de molts altres temes: del temps, de com ell el coneix, de com el senten les ovelles... de com coneix cada una de les seves ovelles... de les vivències que ha passat voltant la nostra comarca... de tallar o no la cua als marrans... " coses de pastors" diu en Ramon... La conversa sempre és animada i la seva parla i els seus ulls traspuen un sol propòsit: donar una bona alegria al ramat.

Gràcies Ramon Pujol per la teva lliçó.

Agraïment també a Maria Solé i a Rosa Marlés de Cal Brunet
Veciana abril de 2008 ■

He quedat amb el Vinyes per telèfon per fer-li una entrevista per al Camí Ral. Li he explicat que engegava una petita sèrie d'entrevistes a gent diversa del poble o vinculada a aquest i que començava per ell. S'ha fet un silenci, però ràpidament m'ha preguntat que quan volia quedar. Al final ens hem vist un parell de cops i les dues vegades sempre m'ha dit que sí a la primera proposta que he fet de dia i hora, però en cap cas m'ha semblat entusiasmat amb la idea.

Quan he anat a casa seva me l'he trobat esperant-me al vestibul amb l'Angeleta, preparat per a l'entrevista. No ens hem mogut d'allà en tota la xerrada excepte el segon dia, que hi vaig anar amb el nens, i ens vam veure quasi obligats a sortir a fora a veure les gallines.

Nom: Emili Solé Corbella
(conegut per Vinyes)
Nascut el 17 d'octubre del 1922 (85 anys)
Casat amb l'Angeleta, 7 anys més jove
Oficis: sempre pagès i 6 anys a la mina
Fills: un, en Rafel

-Com va anar això de la mina?
-Vaig entrar a la mina l'abril de l'any 42, a les mines de carbó de Sant Martí Sesgueioles.

S'havia acabat la guerra i s'havien de fer tres anys de servei militar i anant a la mina t'estalviaves d'anar a la mili. Els alemanys ja havien entrat a Polònia, ja començaven de provar-la... Érem 10 de Copons i tots ens vam col·locar a la mina. Era més llarga la mina que el servei. S'hi entrava un any abans que al servei i acabaves més tard. A la mina estàvem 8 hores sota terra i hi anàvem i tornàvem a peu. Baixàvem a peu pel Molí de la Roda per uns caminets.

-Era perillós?
-Perillós sí. Però quan estàs en aquests llocs... Mira, nosaltres estàvem més bé a dins que no pas a fora. A l'estiu estaves fresc i a l'hivern, calent. Quan ets jove ho trobes tot bé.
-I visca la Pepa, la joventut –afegeix l'Angeleta.
-Ens vam escapar dues o tres vegades de la mort. Una vegada vam sortir amb el de cal Pepa Teia, el germà de la Calamanda, que quan sortíem ja espetegava tot. Vam sortir i va baixar tot darrere nostre (un esfondrament). No ens va agafar pels pèls. Era molt perillós...

-Sempre has viscut a Copons?
-Jo sóc fill de Rubió, de la casa de dalt del trencall de Rubió. De casa dels Morera, els que van fer la fàbrica de Copons. Allà els

meus pares portaven la terra. Cal Llíró d'avui era una casa d'aquesta gent. Les cases d'ara eren d'altra gent. Cal Manset era Cal Pujol, per exemple; els Manset van baixar l'any 30 de la muntanya.

-I com és que vas venir cap a la casa d'aquí a les Vinyes?
-Nosaltres ja fèiem el vi aquí. La terra, tota, era de Cal Reiet. L'hort del Sala ja el fèiem anar nosaltres també. En propietat ho vam comprar l'any 33 nosaltres.

- Com us vau conèixer amb l'Angeleta?
(m'ho explica ella, que salta ràpidament)
-Ai, no va costar gaire de conèixer-nos –exclama l'Angeleta- Jo sóc filla de baix els Nochs. Allà hi van anar els meus avis quan es van casar, que eren fills de Jorba. Jo sóc filla de Copons, però. El noi gran dels meus avis, l'hereu, es va quedar la casa i vam néixer jo i el meu germà. L'any 52 em vaig casar amb aquest pagès (el Vinyes). Jo tenia 23 anys i ell 29. Ja jugàvem plegats. Quan feia mal temps cap aquí a les Vinyes o a baix als Nochs, a jugar a cartes...

-Us ho van arreglar o ho vau voler vosaltres?
-No ens ho van arreglar, no! –diu l'Angeleta- Ens vam casar a Copons amb el mossèn Jesús, que era el que va fer les raons al poble entre a dalt i a baix...
-Aquest capellà tenia unes idees de dretes –explica el Vinyes-. Va fer el local de darrere l'església i va dividir el poble. Els de dalt eren els catòlics. Ruqueries de poble, ximpleries de poble que van portar cua i fins i tot algun tret i tot. Diuen.
(Aquí m'explica la famosa anècdota del tret a la Barraca i algunes més, però m'ha demanat que no ho escrigui per no remoure res a ningú).
-Això del capellà va durar des del 50 fins que el van fotre fora –diu el Vinyes-. Aquest capellà ja era d'una extrema dreta, dels que van fundar l'Opus, que en aquell temps era una cosa avançada a la religió catòlica...

Aquí no sé com va anar derivant la conversa, però m'explica que a Copons va arribar un moment en què quasi tothom es dedicava a teixir a mà. Hi havia molts telers i es feien teixits. L'any 34 o 35. Aleshores a Copons hi havia 500 habitants. Estava tot ple de gent. Després es va fer la fàbrica del Morera i la del davant de Cal Gravat.

-Has viscut en algun altre lloc o has fet algun viatge?

-Molt poquet. Fins a Barcelona. Pràcticament sense sortir de Catalunya. He estat a l'Aragó fa poc. Això dels viatges és d'ara, aleshores tampoc no hi havia maneres. L'avi de la Susanna quan es va casar va anar a Mallorca i ja va ser una cosa gran.

-Com va començar el futbol de Copons?
-El qui ho va arrencar va ser el Pujabet, que era el qui tenia el bar de dalt. Feia de forner a Barcelona l'any 36 i ell jugava a futbol allà. Els colors del Copons (blanc i vermell) són els que duia ell quan jugava al barri de Sant Andreu. Ell ho va portar d'allà. Aleshores no hi havia camp i vam fer un campet aquí sota del pont. L'any que va esclatar la guerra, el 36, va venir un secretari a Copons i aleshores va ser quan vam començar a remoure tot això del camp d'aquí baix (l'actual). Llavors, el de Cal Vaquer de la Roquera, junt amb el Xuclamel (l'avi del Bertran), vam començar a treure les pedres grosses per fer el camp on és ara. També va venir el Toni Baños de Barcelona, que en sabia molt, i aleshores vam formar un equip. En acabat de la guerra vam començar partits amistosos. L'any 44 vam començar a jugar a Igualada amb els d'Educació i Descans. Jugàvem amb el Piera, amb el Sant Esteve de Sesrovires, l'Igualada, el Montbui, el Capellades... Això d'Educació i Descans era de la Falange, ho organitzava la Falange, vaja.

Se'n va a buscar la còpia ampliada de la foto del primer equip de futbol del Copons, de l'any 44. La foto original diu que se l'hi va quedar el mestre. M'identifica els jugadors un a un, tal i com figura al peu de la foto, i m'explica alguna cosa de cadascun.

-I això de repartir ous, fa temps que ho fas?
-Síii, des de sempre, cada diumenge, des fa molts anys. Deixo el cotxe al pla de missa i reparteixo ous de les meves gallines a la Maria Fuster, al Manel del bar i a vària gent...

-I al meu avi el coneixies? Sé que va estar un temps aquí a Copons.
-El Celsu Mata, i tant. El teu avi era contramestre de la fàbrica. Va venir durant la guerra i després de casar-se es van comprar aquella casa a Igualada, a la Soledat.
-Al teu tiet, el Jordi, el volien casar amb la de cal Llacuna, però no es van entendre –afegeix l'Angeleta-. El teu pare va ser un retardat (vol dir que va ser un fill tardà, perquè es porta 14 anys amb el seu germà).
-L'avi tenia molt relació amb els de Cal Llacuna –continua el Vinyes-, sempre hi era.

-Jo havia sentit per casa que s'havia mig amagat aquí durant la guerra.
-Ja és això ja –diu el Vinyes-. Amb el de cal Cardenyas també tenia molta amistat. I s'estava aquí treballant per no haver d'anar al front.

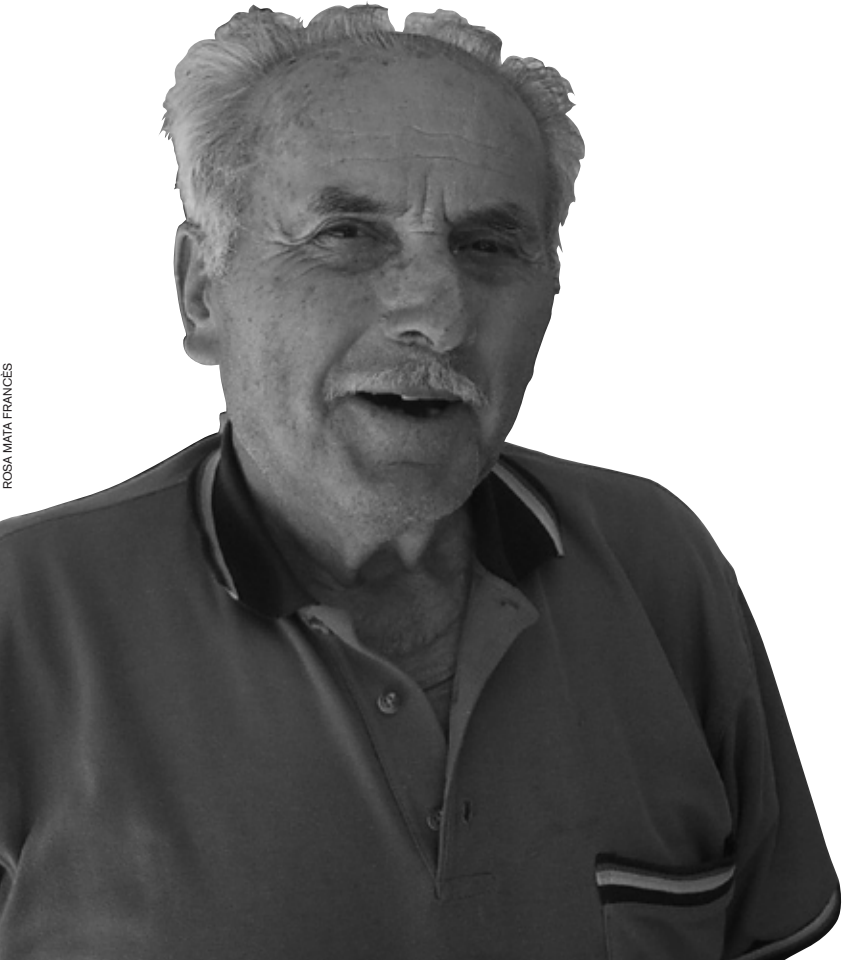
La teva iaia Pepeta devia ser d'Igualada.
-L'últim cop que vaig parlar i que vaig veure el teu avi –diu l'Angeleta- (l'avi ja és mort) va ser quan es va morir una filla de Cal Llacuna, la Madrona. La mare del Ramon Serra. I van venir allà a Cal Reiet.

-I des de quan feu i veneu vi?
-Ara no en venem, però sempre n'hem fet i l'hem venut a granel, en camionades i amb bots abans, bots que anaven en carros. Aleshores en teníem tots aquí, de vinya, gairebé.

M'expliquen molts records de família i anècdotes de gent del poble, però ells mateixos m'han demanat que no ho expliqui per no ferir la sensibilitat de ningú. Però de ganes d'explicar coses no els en falten i en tenen un munt per explicar i amb el cap ben clar!

Fer-los una foto ja m'ha estat més complicat. L'Angeleta no ha volgut de cap manera, però al Vinyes n'hi he pogut fer un parell, tot i que m'ha semblat que no li feia gaire gràcia. Un dia d'aquests hi tornaré i encara faré una segona part, perquè em sembla que m'hagués pogut estar hores i hores escoltant-los. Són molt agradables.

Un petó ben fort, Vinyes i Angeleta, i moltes gràcies per tot. Ha estat un plaer fer-la petar una estona amb vosaltres! ■

ROSA MATA FRANCÈS

ROSA MATA FRANCÈS

Nadales a l'escola

Elvira Talló

Els nens i nenes de l'escola de Copons, ens van oferir un concert de Nadal el dimecres, dia 19 de desembre.

La Terra, el nostre planeta

Un treball de les alumnes del cicle mitjà i superior de l'escola de Copons, presentat a la Sala d'Exposicions de l'Ajuntament de Copons el dissabte 5 d'abril de 2008.

FOTOGRAFIES: ELISENDA MERCADAL SEGURA

Excursió a les caves Codorniu

Elvira Talló

El passat dia 6 de maig els nens de segon fins a 6è de la ZER Vent d'Avall vam anar a visitar les Caves Codorniu de Sant Sadurn d'Anoia. Primer ens van portar a una sala i vam veure una pel·lícula de la història de Codorniu, després vam anar al celler, on hi havia aproximadament 100.000 litres de cava en elaboració a cada pis (4 pisos).

Tot seguit vam pujar a un trenet i vam anar per dins les caves, on cada passadís era un carrer diferent; per exemple Londres, Lleida, Los Angeles... Després vam baixar del tren i vam passar per un caminet pel qual vam anar a parar a la sala de l'arbre genealògic de la família Raventós Codorniu. A la tarda vam anar al museu del vi de

Vilafranca del Penedès. Tot seguit vam parar a un parc d'Igualada (les Comes) a berenar i a jugar i ens ho vam passar molt bé. ■

ELVIRA TALLÓ

Hem pujat en un tren de vapor

Elvira Talló i Esther Ortiga

ESTHER ORTIGA

El passat dimarts, dia 3 de juny tots els nens d'educació infantil i primer curs de la ZER Vent d'Avall, vàrem anar a Martorell i vàrem agafar un tren de vapor que ens va dur a Monistrol de Montserrat. El tren funcionava amb carbó i treia molt fum.

Vam passar per sis túnels i pel costat del riu Llobregat. Els seients eren molt antics, de fusta. De tornada a Martorell vàrem dinar en un parc i després vàrem jugar una bona estona. Ens ho vam passar molt bé. ■

Les festes tradicionals a la Caseta de l’Hort

Teresa Múnera Pascual

A la Caseta de l’Hort tenim el costum de celebrar moltes de les festes tradicionals catalanes. D’aquesta manera, els més petits tenen l’oportunitat de conèixer i participar de ben a prop del munt de festes que existeixen a casa nostra.

Cantada de nades als pessebres

Ja fa una colla d’anys que a Copons es canten nades als pessebres de les cases. Aquesta tradició va ser iniciada pels antics mestres de l’escola: el Joan i la Vicenta, que carregats d’alumnes es passaven tot un dia sencer anant per les cases dels mateixos nens a cantar les cançons de Nadal. Els nens esperaven il·lusionats l’arribada d’aquest dia i guarnien prou bé el pessebre de casa seva per poder-lo mostrar als companys el dia de la cantada. Els més petits del poble, els alumnes de la Caseta de l’Hort, volem que aquesta tradició tan bonica no es perdi i encara que som un xic petits i no entenem massa el significat del pessebre i el Nadal, ens hem après unes quantes Nades: “El dimoni escuat”, “Els Reis de l’Orient”, “Fum, fum, fum” i “A Betlem me’n vull anar”. Després d’uns quants dies d’assajos i desafiament la pluja que queia en sortir de La Caseta, el dijous 20 de desembre hem anat a cantar les esmentades Nades a algunes cases de Copons. La veritat és que no ho hem fet pas malament, ja que ha parat de ploure i a cada casa ens han donat un premi ben dolç.

Caga tió

A final del primer trimestre arriba una altra festa tradicional catalana. El protagonista n’és l’anomenat tió: un tronc màgic de fusta que porta regals per a tots. Aquest any els dies anaven passant i el tió de La Caseta no arribava, així que un matí tots els nens i nenes vam sortir al bosc a cridar-lo, ja que pensàvem que s’havia perdut. Al cap d’una bona estona vam trobar-lo tremolant de fred amagat entre unes herbes a prop del camí de la Font de la Vila. El vam agafar i el vam dur a La Caseta. Li vam oferir una manta per tal de fer-li passar el fred i el vam ben alimentar. Cada matí, tot just arribar a La Caseta, li donàvem menjar. Li portàvem mandarines, plàtans, pomes, patates que duïem de casa nostra. Calia alimentar-lo bé perquè l’últim dia de classe l’hauríem de fer cagar. Arribat el dia, el nostre petit tió va ser molt generós amb nosaltres i, agraït per haver-lo ciutat tan bé, ens va cagar molts regals.

Carnestoltes

Aquest any la festa de Carnestoltes ha estat molt aviat, però això no ha impedit que una vegada més els nens i nenes de La Caseta de l’Hort ens féssim una disfressa. El primer any ens vam disfressar de pianos per commemorar l’any Mozart. L’any següent la disfressa escollida va ser la de dimonis i aquest any ens hem disfressat de bruixes i bruixots. Tots lluïem uns llargs vestits de color lila i negre decorats amb dibuixos abstractes fets per nosaltres. Al cap portàvem un barret gros en forma de con i a la mà una petita escombra que no parava quieta ni un moment. Com ja comença a ser habitual, vam sortir a passejar pels carrers del poble perquè tot-hom pogués veure la nostra disfressa.

La mona de Pasqua

A final del segon trimestre hem celebrat la festa de Pasqua i ho hem fet elaborant la típica mona. Entre tots vam portar els ingredients i la veritat és que ens van quedar dues mones de xocolata boníssimes. Les vam repartir perquè les nostres famílies poguessin comprovar que som uns experts pastissers i que tots junts formem un bon equip: els més grans posant la melmelada i untant de xocolata el pa de pessic. I els més menuts col·locant els lacasitos escampats damunt la mona i, de tant en tant, ficant-se despistats algun lacasito a la boca; ja se sap, és inevitable. ■

Coneixem una mica més la feina dels mossos d’esquadra

Teresa Múnera Pascual

Com que ens va agradar tant la visita dels Mossos d’Esquadra de l’any passat a La Caseta de l’Hort, aquest curs hem tornat a repetir l’aventura.

Alguns alumnes ja van tenir l’oportunitat de conèixer el Lluís, el mosso d’esquadra, però ja ha passat un any i aquests nens són més grans i estan disposats a col·laborar amb tot allò que ell els planteja.

Els nens que han participat d’aquesta activitat són: el Ferran, el Pau, el Jan, la Queralt, (aquests alumnes repeteixen l’experiència) i, com a novetat, el Biel i l’Abril, que han conegut i contactat per primer cop amb els Mossos d’Esquadra.

Tots ells han anat el passat divendres 4 de juliol a La Barraca acompanyats pel mosso

d’esquadra. Molt atents han observat un vídeo educatiu relacionat amb la seguretat viària. Cal dir que s’han portat molt i molt bé, han contestat correctament totes les preguntes que els han fet, i com a premi, han rebut un petit cinturó de seguretat per posar al cotxe i un dibuix per pintar a la classe.

Després de la xerrada han pogut tocar i veure de ben a prop gran part del material que el Lluís porta al seu cotxe: la llanterna, l’armilla fluorescent, la sirena, els llums...

Un per un s’han acomiadat del Lluís, que ens ha promès que l’any vinent tornarà a venir a La Caseta de l’Hort per repetir i conèixer més nens i nenes de Copons.

Gràcies Lluís! ■

Tercera promoció d’alumnes de La Caseta de l’Hort

Teresa Múnera Pascual

Sembla com si fos ahir que aquesta colla de nens i nenes començava la seva etapa escolar a La Caseta de l’Hort. La primera d’arribar va ser la petita **Queralt**, amb només cinc mesos. Era el setembre de 2005 i durant un temps va ser la joguina dels seus companys més grans. Cap a final de curs el **Ferran** li venia a fer companyia; ell ja tenia nou mesos i gatejava ben valent per tota la classe. Passades les vacances començàvem un nou curs, el 2006-2007. Vam tenir dues cares noves. El setembre de 2006 el **Jan** s’incorporava al grup. Li faltava només un mes per fer l’any i venia a La Caseta disposat a jugar i a compartir vivències amb els seus companys. La **Laura** va començar més grandeta, tenia un any i mig, però el desavantatge de no conèixer ningú. Ens va sorprendre la facilitat que va tenir per adaptar-se tan ràpidament a un lloc nou amb gent desconeguda fins aquell moment. L’últim de la colla a arribar a La Caseta va ser el **Pau**. Ell va començar el febrer de 2007 i tenia vint mesos. En un principi li va costar una mica separar-se dels de casa,

però després la situació va fer un gir radical i el que va costar va ser marxar de La Caseta per anar cap a casa. Tots cinc s’han fet molt grans i, amb tres anys o a punt de fer-los, avui els acomiadem contents d’haver tingut l’oportunitat

de conèixer-los i compartir una part de la seva vida. **Gràcies per tot i molta sort a “l’escola dels grans”. ■**

Any 2008

Any de naixements

Teresa Múnera Pascual

Per a un poble petit com Copons un naixement és sinònim de bona notícia.

En aquests últims anys hi ha hagut un important nombre de naixements i aquest fet fa que sovint als carrers de Copons sentim crits, plors, rialles...

Aquest any 2008 hem començat molt “forts” i és que amb només tres setmanes de diferència hi ha hagut quatre naixements: el **Dimitri** (16 de febrer), la **Lisette** (23 de febrer), la **Quima** (4 de març) i l'**Armand** (10 de març). Això vol dir que al poble continuarem sentint crits, plors, rialles...

I les bones notícies no s'acaben aquí, perquè els naixements previstos per a aquest any 2008 no s'aturen i sembla aser que durant força temps tindrem més crits, plors, rialles... pels carrers del poble. ■

TERESA MÚNERA PASCUAL

JORGINA MARINON SOTEMAS

Reis

Conxita Fàbregas Turull

Patge Faruk

El Patge Faruk , ens va visitar tres dies abans del que venia fent els últims anys , el 23 de Desembre . Va ser rebut a l'entrada del poble , per grans i petits . Va arribar amb un ajudant molt especial , el Patge Farik , perquè l'ajudés a recollir totes les cartes , ja que cada cop té més feina , degut als naixements dels últims anys i als molts nens que habitualment no resideixen al poble i porten la carta a Copons. Aquest any han estat setanta-cinc cartes les que ha portat fins a l'Orient , juntament amb un bon grapat de xumets i algun que altre biberó.

CONXITA FÀBREGAS TURULL

Cavalcada de Reis

Un cop més a dos quarts de vuit del vespre , van arribar Ses Majestats els reis d'Orient : Melcior , Gaspar i Baltasar. Igual que l'any passat , anaven acompanyats del Patge Faruk , que els va ajudar a repartir paquets , per passar-ne més via . Venien de Calaf. Tan bon punt varen fer la corba , es van veure les carrosses il·luminades i els patges que arribaven caminant amb la claror de les seves torxes. Els tres Reis contents damunt les seves carrosses reials . Varen fer parada al carrer Vilanova perquè els nens i nenes poguessin pujar a les carrosses i fer-se una foto . Tot seguit , al balcó de l'Ajuntament , van ser rebuts per l'alcalde. El Rei Baltasar inicià el seu discurs , dient un per un tot el que l'Ocellet Blau li havia dit dels nens de Copons , ja fossin al llibre Blanc o al llibre Negre.

CONXITA FÀBREGAS TURULL

Les paraules del Rei Negre foren:

Estimats nens i nenes de Copons, estimats coponencs i coponenques, com cada any, puntuals a la nit del 5 de gener, els tres Reis d'Orient, junt amb els nostres fidels patges, arribem al bonic poble de Copons per tal de repartir les moltes joguines que hem portat des d'Orient.

Aquest any portem més paquets que mai, ja que segons ens ha informat l'ocellet blau, us heu portat més bé que no pas l'any passat, tot i que, com sempre, hi ha alguns de vosaltres que no heu fet pas gaire bondat o d'altres que només feu bondat aquests últims dies perquè sabeu que s'acosta el dia de Reis. El patge Faruk ja ens va donar les vostres cartes, on vau escriure els regals que us agradaria tenir. Però, tal i com us repetim cada any, pot ser que no us portem tots els regals que heu demanat, ja que a tot el món hi ha molts nens i nenes com vosaltres i els regals s'han de repartir entre tots.

Portem els dos llibres: el negre i el blanc. Molts nens i nenes de Copons esteu apuntats a tots dos, ja que feu coses ben fetes i d'altres de no tant. Per als qui no fan bondat portem carbó i també sabó per rentar les boques, ja que n'hi ha alguns que diuen moltes paraulotes.

Us heu fixat que aquest any estrenem vestits, els reis? Us agraden? Ens han costat molts diners de fer-los i la sastressa hi ha passat moltes hores cosint fins a altes hores de la nit, però nosaltres volíem venir molt elegants a Copons, perquè els coponencs sou molt primmirats i presumits.

Bé, tornant al tema important, com cada any ara us farem memòria de les coses mal fetes que heu fet fins avui (les ben fetes ja no cal recordar-les, ja que les sabeu perfectament).

Començarem pel capdavall del poble, al pou, on a casa la seva iaia hi haurà el Martí. Martí, has de fer cas als pares i no dir tantes paraulotes, si no et portarem sabó per rentar la boca. Unes cases més amunt ens esperaran en Roc i la Anna. Roc, has de creure els pares i fer el que et manen. L'Anna ha de menjar més, si no es farà petita com un cigró. Ah ! Ja m'oblidava que tots dos heu de recollir les joguines.

Carrer amunt, també a la casa dels seus avis, hi trobarem la Marcel·la i la Júlia. Marcel·la, no has de menjar amb els dits. Ja et prou gran per saber perquè serveixen les forquilles i culleres, oi? Júlia, no t'has d'embolicar els cabells amb el dit. Si vols rinxols ves a la perruquera! Ah!!! I no salteu sobre els llits!!!

Després a cal Salisi hi anirem a veure el trio de cosins: el Jan i l'Albert i el Roc. El Jan plora per poca cosa i fa enfadar la iaia Fina i se li posen els cabells de punta!! (que sort que és perruquera i se'ls torna a posar a lloc). L'Albert no és pas un angelet... Has de menjar més de pressa i anar a dormir sol i no amb la mare. Roc, tu has de fer més cas al pare i no rondinar tant a l'hora de menjar!!

Més endavant anirem a visitar l'Artur, l'Arti i la Xin. Artur i Arti, l'any passat ja us ho vaig dir i aquest any us ho haig de repetir una altra vegada: no heu de dir paraulotes!!! Ah! I res de donar cops de puny i puntades de peu. Per donar puntades ja hi ha els ases. La xin fa moltes marranades cridant molt i també tiba els cabells als seus germans!!

I ja serem a cal Reiet, on ens esperaran les nostres amigues la Jana i la Paula. Jana, no has de rondinar tant, quan parlis no ho facis cridant i no discuteixis amb la germana. La Paula, que ja comença a ser grandeta, sembla que sigui sorda, perquè se li han de repetir les coses un munt de vegades. Escolta'm, no has de patir tant pel que diuen o fan els altres. Ah!! La felicitem perquè ha tret molt bones notes!! A cal Semiano trobarem el Biel. Ets una mica tossut, com la teva mare, i t'agrada massa anar al coll!!

Pujant en direcció al campanar visitarem el Pau i l’Aina. Pau, fas massa marranades per poca cosa i no has de ser tant romancer a l’ hora de menjar. L’Aina ha de creure més els pares i anar a dormir tota sola.

A cal Vila hi haurà la Maria i l’Emma. Maria, per bé que treus molt bones notes i toques molt bé el violí, tens molts canvis d’ humor!! Emma, has de menjar fruita i no aixecar-te de la taula sense fer postres.

Just a sota el campanar, la Carla ens esperarà. Ai, Carla, com més gran, més tossuda!! I, a més, quan et renyen sempre has de dir l’última paraula!!

També anirem a casa dels avis de l’Elvira i la Laia. Elvira, t’has de posar la roba que et diu la mare. Ah! I, tal i com ja et vam avisar l’any passat, no pot ser que sempre vagis tard. De la Laia en tenim dues queixes. Una, que es baralla massa sovint amb l’ Elvira, i l’ altra, que ha de menjar més.

Enfilarem cap al carrer d’Àngel Guimerà, on trobarem la Martina. Martina, no has de dir mentides!! I has de deixar de dormir amb tres pipes. Ja ets massa gran!!!

De seguit arribarem a l’estanc, on veurem dues amigues: l’Adela i l’Abril. Cal recordar a l’Adela que ha de fer els deures i que no val tenir mandra i deixar-los per a última hora. A l’Abril, en canvi, li agrada molt fer els deures quan surt de l’ escola, però encara de vegades no vol anar a dormir sola. I ja som a la plaça, on una colla de nens i nenes ens esperaran ja farà bona estona. A cal Poldo tenim la Jana, que, per bé que és petiteta, li hem de dir que ha de menjar més a poc a poc i començar a anar a dormir sola.

L’Avril, la seva veïna, ha de dormir tota la nit sense despertar-se i fer cas als pares.

El Pol segur que ens espera inquiet al balcó de casa els seus avis. Pol, has de fer cas a la iaia Maria i a l’avi Pere (això ja t’ho vam dir l’any passat), tenir més paciència i no plorar tant.

A cal Sant Guim ens trobarem la Mariona i l’Anna. Mariona, no t’has de barallar tant amb l’Aleix, ja que no sempre tens tu la raó. A l’Anna li hem de recordar que no s’ha de contestar malament als pares i s’ha de menjar més de pressa, ja que si no se li refreda tot.

Ara toca pujada. Enfilarem pel carrer de Sant Magí i ens aturarem a ca la Greta i el Ferran. Greta, que es això de mossegar-se les ungles, eh? I fer la pipa...? Ja comences a ser quasi una noieta per fer aquestes coses...

I el Ferran ha de fer pipí i caca al vàter. I quan s’enfada no ha de picar ni donar puntades de peu.

A cal Gamisans trobarem la Marina, a qui hem de recordar que ha de fer més cas als pares i, sobretot, sobretot, ajudar els avis.

A la placeta de Sant Magí hi haurà la Queralt i la Txell. Queralt, no has de rondinar quan no pots fer el que vols i has de deixar les joguines als teus amiguets. La Txell també ha après a rondinar i cridar quan no pot fer el que ella vol.

A la torreta, la Marta ens espera dreta. La Marta té un problema al cul... No és que no pugui anar de ventre....sinó que se li queda enganxat al sofà cada cop que juga amb la Nintendo. També llavors se li oblida que ha d’ ajudar a fer les feines de la casa.

Cap al carrer Mur falta gent. A ca l’Ares i l’Arnau farem parada. Ares, estem contents perquè vas portar la pipa i el biberó al patge Faruk. Però, en canvi, no ho estem gaire perquè dius moltes paraulotes. L’Arnau ha de menjar més i de tot i no ha de desmanegar tot el que agafa...

A la casa del davant anirem a veure la Johanna. Escolta, Johanna, no sempre s’ha de menjar només lletnies i biquinis....Ah! I res de discutir amb el pare... El proper amic que trobarem serà en Lluc. Lluc, que ja vas a l’ escola dels grans!!! Has de menjar sol sense que et peixi ningú. Estem contents, però perquè ja saps anar amb bicicleta tot sol.

A la Roquera hi ha una bona colla que ens espera. A l’Ivan se li ha de recordar que ha de fer el deures (los deberes). I també portar-se millor a classe i fer cas als professors.

La Carla ha de recollir l’habitació i fer cas a la primera quan se li mana alguna cosa. A l’Anna, la seva germana, li hem de dir que és molt rondinaire i que sovint es baralla amb la Carla. Anna no t’ has d’escapar quan surtis de l’ escola!!!

A la casa veïna, l’Adrià hauria de parlar més fluix, ja que es pensa que a casa seva son tots sords!! L’Oriol ha de deixar de molestar a la Carola. Ja fa uns quants anys que et diem el mateix i tu, ni cas!! (potser sí que l’Adrià crida amb raó perquè veu que tu potser ets sord i no ens fas cas). Oriol, has de llegir més. La Carola ha de menjar més fruita i verdura i no anar descalça...

L’Anna-Gabriela ha d’ aprendre a endreçar les joguines i a fer més cas a la mare i a la iaia.

Bé, em sembla que ja hem anomenat tots els nens i nenes.

Cada any diem que podríem continuar amb els grans, però són tan dolents, alguns, que potser demà al matí encara estariem aquí al balcó només explicant dolenteries...

Bé, nens i nenes, encara que només us hem recordat les coses mal fetes, també és veritat que, en general, heu fet força bondat i us mereixen un bon munt de regals.

Va, no m’enrotllo més, que feu tots cara de fred...Val més que anem per feina i comencem a repartir... Ah! No voldria acomiadar-me sense donar les gràcies a tots el voluntaris que feu possible que els Reis puguem estar aquí en un dia com avui.

Gràcies per aquesta rebuda tant esplèn-dida i fins l’ any que ve. Visca Copons!!

Després de repassar les actituds dels nens a través del discurs del Rei Negre, van començar a repartir els regals que amb tanta il·lusió els petits i no tant petits esperaven. Demanem disculpes si el nom d’algun nen no surt en aquest llistat. Segurament serà perquè el dia de la reunió cap persona de casa seva hi era present , i no es va assabentar del procediment que es segueix perquè aquesta Festa de Reis sigui possible. És per aquest motiu que des d’aquestes pàgines aprofitem per a demanar l’assistència de tothom a les reunions . Si pel motiu que sigui no s’hi pot assistir , caldria intentar informar-se mitjançant l’Ajuntament, on us diran telèfons als que podeu trucar per demanar informació, ja sigui d’horaris d’entrega o bé per fer feina , ja que sempre hi ha algú que no sap mai ni el dia ni l’hora de portar els paquets, tot i penjar els cartells per varis llocs del poble.

Aquest any Ses Majestats els Reis Melcior, Gaspar i Baltasar han fet un canvi de vestuari gràcies als diners que han anat quedant un cop pagades totes les despeses (que cada any són més) . Després de parlar amb la Comissió de Reis d'Igualada , es va arribar a un acord econòmic per poder comprar els vestits que ells ja no feien servir , ja que després de 40 anys, va fer-ne uns de nous. Així doncs, encara que de segona mà, **els Reis de Copons tenen vestits nous**. Esperem que sigui per molts anys!

Agraïments: Patrocinadors
Floristeria Roset
Succ Construccions Joan Closa
Tot Circ
Auto Xispa
Familia Comellas- Gelabert
Josep Riera
Josep Llió
Germans Baños
Sisco Salisi
Xavi Aparisi
Marc Maymo

Col·laboradors
Brodats sala-farré
Auto Xispa
Tot Circ
Bar Manel
Tallers Prats
Autoservei Mas
Transports Vilumara
Fusteria Alcoberro
Fusteria Josep Tomás
Forn de Jorba
Bar La Barraca
Tot frens
Ajuntament de Copons

I a totes les persones que han possat el seu granet de sorra, per fer-ho realitat un any més.

Moltes gràcies a tothom ■

Festa Major Sant Sebastià

Jordi Closa Franquet

Aquest any, coses del calendari, vam poder celebrar el dia de Sant Sebastià com és degut, amb festa grossa. I és que aquest any, el 20 de Gener va caure en diumenge, dia ideal per qualsevol celebració ja que quasi bé tothom tenia festa.

Tot i així, ja ens vam adelantar un dia i la Festa Major d'hivern va començar el dissabte 19. Els encarregats d'obrir-la van ser la companyia de teatre infantil "Tracamandanes" amb el seu espectacle "El llop no em fa por". La sala interior de la Barraca estava pleníssima per veure la història d'un llop que se suposava que tenia que fer por, com els altres companys de la seva espècie, però que en realitat més aviat feia riure i per això decideix anar a una escola especialitzada perquè el converteixin en un llop malvat . No us explico més perquè si no l'heu vist

perderia la gràcia i creieu-me que de gràcia en té molta. Ah!, m'oblidava dir que abans de l'espectacle i per evitar que la gana ens fes perdre la concentració per disfrutar de l'obra, vam servir un berenar a base de coca i xocolata del forn de Copons. Com sempre estava per llepar-se'n els dits.

L'endemà diumenge començaren els actes amb l'Ofici Solemne celebrat en honor al nostre patró Sant Sebastià. Acompanyaren l'acte les afinades veus de la Coral Ressons de Calaf. Després de Missa, a la Barraca ens hi esperava en Manel Lòpez, un acordionista de primera qualitat que ens va oferir un viatge pel món de l'acordiò. Ens explicà els orígens d'aquest instrument tot fent un viatge amb les músiques de diferents indrets del planeta on ha sonat i encara sona tot utilitzant diferents acordions des del més

primari, passant pel diatònic, cromàtic i els d'última generació amb midi, capaços de sonar com tota una orquestra. Un molt bon espectacle per acompanyar el tradicional vermut de la Festa Major. Com sempre la Barraca es va quedar petita.

A les set de la tarda començava el ball de tarda amb "Iris Grup". Dos músics i una bonica cantant que van fer ballar sense parar a tota la sala. A la mitja part es va sortejar un pernil amb cava, que va tocar al Maymó, i es va continuar amb el tradicional Ball de la Crespella tot fent-ne una versió pels més menuts i després per la resta de balladors.

En definitiva dos dies de festes intensos on tothom, petits, grans i mitjans, vam poder disfrutar de la Festa de Sant Sebastià. ■

A Copons, tots en forma !!!

Albert Rica Villagra

Cada dilluns una bona colla participem a la Barraca en una classe de gimnàstica de manteniment organitzada per l'Ajuntament. Enguany el curs s'estructurarà en dos períodes: des de març fins a juny i des de setembre fins a desembre, coincidint amb el curs escolar. L'activitat ha tingut una molt bona acollida i compta amb setze persones inscrites.

La Carina intenta posar-nos en forma dirigint les classes, que inclouen exercicis de tota mena. Primer fem un petit escalfament que dóna pas als exercicis a terra, tot treballant els abdominals, les lumbars i fent algunes flexions. Després vénen els exercicis de coordinació amb l'ajuda de pilotes, cintes i barres. I, per últim, una miqueta d'aeròbic al ritme de música country, pop o txa-txa-txa.

Carnestoltes infantil 2008

Jordi Closa Franquet

Aquest any el Carnestoltes es va celebrar el dia 2 de Febrer, molt més d'hora que de costum. El lloc de celebració va ser el de sempre, la Barraca. I com cada any se'ns va quedar petita. I és que, per sort, va augmentant el nombre de nens del poble i per tant el nombre de pares, mares, oncles, tietes, avis i àvies que gaudeixen de la festa.

El grup de Teatre La Barraca vàrem preparar una representació d'un conte adaptat per a l'ocasió: "La disfressa nova de l'Emperador", basat en el conte titulat "El vestit nou de l'Emperador". Es va adaptar al temps del Carnaval, on s'explica que l'emperador vol lluir la millor disfressa per poder assistir al ball de Carnestoltes. Dues sastresses malvades l'enreden i li fan creure que li teixiran el millor vestit de Carnaval amb una tela prodigiosa que només la poden veure les persones que no valen pel lloc de feina que ocupen o que siguin beneïts com un ase. Finalment l'emperador s'adona de l'engany i fa fora, de mala manera, a aquelles cosidores estafadores i, amb molt poca roba, convida a tothom a ballar i a gaudir de la festa. És en aquest moment quan intervé el públic que puja a l'escenari a participar de l'ambient festiu proposat per l'emperador.

Després de la representació del conte, els nens i nenes disfressats van tenir l'ocasió de poder mostrar a tothom les seves disfresses caminant per la tradicional passarel·la il·luminada sobre l'escenari.

Acabada la desfilada, els protagonistes van ser mereixedors d'un bon berenar: coca, xocolata i una beguda per a cadascun d'ells. Calia recuperar forces per continuar gaudint de la festa i ballar sense parar.

I quan va arribar l'hora de recollir, varem acomiadar-nos i anar-nos-en cap a casa a guardar la disfressa i a esperar tot un any per tornar a vestir-nos per al dia de Carnestoltes. ■

Torna el rei Carnestoltes a Copons

Montse Soteras Corbella

Com diu la cançó, torna el Carnestoltes i tots sortim a donar voltes. Tot i el fred del mes de febrer, petits i grans vam sortir de casa per lluir les nostres millors disfresses: pirates, princeses, fades, bombers, vaquers, bruixes, animalons... Tots vam fer cap a la Barraca on vam celebrar el Carnaval. En Jordi Closa va fer d'animador de la festa. Per començar, vam poder gaudir d'un bon espectacle que ens van representar el Grup de teatre la Barraca. I, tot seguit, la canalla va fer una desfilada de disfresseess. Per berenar hi havia coca i xocolata, i després vam jugar i ballar! ■

Ara arriba el Carnestoltes
Tots sortim a donar voltes
Ens posem una disfressa
Cantem, ballem i fem gresca!!

El gran Carnestoltes
El gran Carnestoltes
és divertit;
té el cos de palla
i el cap ben buit.
Apa! Maria
fes sonar el violí,
que el nostre Carnestoltes
ja és aquí.

Ei, que la Pasqua ja ha arribat

Jordi Closa Franquet

Aquest era el títol d'una de les quatre cançons que enguany vam cantar per Caramelles, sense comptar amb les quatre més amb què acompanyàvem els balls de bastons i la dansa dels més menuts. I és que quan els caramellaires de Copons ens hi posem, ens hi posem de debòl.

Per aguantar tanta cantada i per ballar amb força, com no pot ser d'altra manera, comencem amb el tradicional esmorzar del caramellaire: pa amb tomàquet, carn a la brasa, embotits, coca, vi, cafè... Vaja, el típic esmorzar que ens agrada fer als catalans.

De seguit vam avançar, com ja havíem fet l'any anterior, unes quantes cantades abans d'assistir a missa. Vam començar a la Roquera, passant pel Castell, el carrer Mur i el carrer de Sant Magí. I cap a missa falta gent.

En sortir vam fer l'esperada cantada i ballada de totes les cançons davant de la rectoria. Amb l'acompanyament del meu amic l'acordió diatònic i amb les veus afinades dels experimentats cantaires (dic això d'experimentats perquè ja fa molts anys que som els mateixos i només es van incorporant al grup els nens més petits del poble), vam

JORDI CLOSA FRANQUET

ELISENDA MERCADAL SEGURA

ELISENDA MERCADAL SEGURA

començar a entonar les quatre cançons preparades: un vals típic anomenat "Vals de Caramelles, al-leluia" d'origen popular; una adaptació d'una Scottisch anomenada "Fem Caramelles", amb lletra inventada per la Teresa Múnera; "Pasqua ha arribat", un valset que ja vam cantar l'any passat i, l'última, una cançó pensada per als més petits de la colla que es titulava "Ei, que la Pasqua ja ha arribat", una adaptació, realitzada per en Manel Lòpez de la sintonia original de la sèrie de dibuixos animats del Shin-Xan. Un cop acabada la cantada es va seguir amb els balls. Els petitons van ballar la "Dansa dels set salts", d'origen basc. La colla dels petits dels Bastoners de Copons van ballar el "Violet" i la colla de grans el conegut

"Patatuf" i un nou ball que ens va ensenyar la Montserrat Galí i que just estrenàvem aquell dia, que anomenem "A la plaça gran".

Després vam reprendre la festa des del Pou i vam continuar cantant a tots els balcons on ens esperaven els veïns fins que vam posar punt i final a la diada a la plaça Ramon Godó.

Com sempre, vam acabar quasi a les tres tocadres, ansiosos per anar a casa a dinar i a menjar, sobretot, uns bons talls de Mona. Ah! Per als qui voleu veure els vídeos de les Caramelles Copons 2008, estan penjats a la pàgina web de www.copons.net o directament a la pàgina de Youtube. ■

ELISENDA MERCADAL SEGURA

Taller d'entrenament de la memòria

Assumpta Prat

El departament de Benestar Social de l'Ajuntament de Copons, a través del Consell Comarcal de l'Anoia, ha portat a terme un taller d'entrenament de la memòria.

Un total de 13 persones han participat d'aquest taller, la durada del qual ha estat de vuit setmanes, amb una sessió setmanal d'una hora.

Durant aquest període els participants han realitzat diferents exercicis per tal de fer treballar les diferents parts de la memòria. El taller ha estat dirigit per la treballadora social del municipi, professional que durant aquest període ha anat portant la dinàmica de treball del grup.

Com a acte de clausura del taller, el dia 3 de juny s'ha fet un esmorzar per a tots els participants i el lliurament per part de la regidora de Benestar Social, Núria Pons, d'un diploma d'assistència al curs.

Des del departament de Serveis Socials estem contents de l'acceptació que ha tingut el taller i de la valoració que els participants han fet. Esperem que la gent de Copons s'animi i participi de les diferents activitats que en l'àmbit municipal anirem organitzant.

Finalment volem recordar la Sra. M. Teresa Closa, que va participar del taller, però que no ens va poder acompanyar en la clausura, ja que va morir pocs dies abans de celebrar-la. ■

NÚRIA PONS TORRENTS

Macrojocs 2008

Rosa Mata Francès

Els Macrojocs d'aquest any van tenir lloc el dia 25 de maig. Crec que va ser el tercer diumenge consecutiu de pluja i realment no va parar de ploure en tot el dia. Tot i així, la festa no es va suspendre i es va muntar una bona parada de jocs per als més petits a l'interior de la Barraca i uns quants per als més grans a sota les voltes de la plaça.

El joc estrella de la Barraca va ser la piscina de boles. N'hi havia que s'hi tiraven en planxa. Els monitors es van passar el dia arreplegant boles per tot arreu. També va tenir molt èxit un joc de grans figures geomètriques toves amb les quals es podien fer passarel·les per caminar-hi al damunt. Els pares ens vam col·locar al voltant de la sala, a peu dret o en cadires, i els petits, descalços sobre l'estora, voltaven per tot arreu. Quin batibull!

L'hora de dinar i l'hora de berenar, amb l'esperada coca cruixent i la Fanta, van ser les úniques parades oficials.

Els jocs de la plaça també van tenir públic i jugadors, especialment entre aquells que tenien ganes d'aixafar algun toll o que els toqués una mica l'aire o quatre esquixos, perquè vingui a ploure... ■

RICARD ESPELT RODRIGO

ROSA MATA FRANCÈS

RICARD ESPELT RODRIGO

Setmana de la gent gran del 2 al 6 de juny

Núria Pons Torrents

Va començar el dilluns, amb una xerrada sobre consells de seguretat a càrrec dels Mossos d'Esquadra d'Igualada, no hi va haver massa assistència tot i que el tema era molt interessant per a tothom.

El dimarts es va fer la cloenda del taller de la memòria amb un esmorzar i entrega de diplomes d'assistència al curs, per a tots els que havien participat en el taller.

El dimecres en Ramon Buscallà va venir per segona vegada al nostre poble a fer-nos una nova conferència titulada : "Déu meu, quin estrès!", la síndrome de l'avi i l'àvia estressats, tècniques antiestrès. Va ser un tema que va interessar molt a tots els assistents. Sovint poques o moltes coses ens atabalen, sembla que no ens les atrapem, voldríem dir que no i no sabem per què diem sí, això ens provoca estrès i ansietat.

El dijous ja més relaxats, vam anar d'excursió cap al Bages per fer la ruta benedictina monestir de sant Benet i visita a les bodegues Abadal. Varem sortir de Copons amb direcció a Manresa fent parada per esmorzar. Després vam seguir ruta fins arribar al Monestir de Sant Benet on ens esperaven

per fer la visita medieval del monestir, que amaga darrere dels seus murs més de mil anys de secrets oblidats, tots revivíem els moments del passat amb les projeccions, locucions, efectes de llum, musica... ens traslladaven totalment en el temps admirant la bellesa de la seva abadia benedictina, l'església i el claustre, el palau de l'abat, el celler i els seus patis i jardins. Acabada la visita vam anar cap a les bodegues Abadal de Santa Maria d'Horta d'Avinyò, ens van ensenyar una complerta col·lecció familiar d'antics utensilis, carruatges i camions tot relacionat amb l'elaboració del vi, vam visitar la bodega actual d'elaboració de vins, i finalment ens van obsequiar amb una degustació de vi ranci, mistela i moscatell acompanyat de galetes. Després d'aixecar els porrons, ens enfilàvem a l'autocar per anar a dinar a un magnífic restaurant de la zona on ens van deixar ben tips. A la tarda, tornàvem al monestir de Sant Benet per realitzar la segona visita, la modernista. El pintor modernista Ramon cases i la seva família l'any 1907 van adquirir el recinte per adaptar-lo a les necessitats d'una residència d'estiu. Quadres de Ramon Cases, capçaleres, decoració colorista, col·lecció de peces restaurades, són avui el llegat viu del modernisme del monestir, realment ens

vam sentir transportats a una altre època. Acabada la visita vam tenir temps per fer petites compres. Com que era una hora prudent, es va demanar a la guia de fer una visita panoràmica de Manresa, aprofitant que ella era del Bages, i així acabar de completar el dia. Va ser una gran sort tenir l'Eva, ja que ens va tenir ben documentats durant tot el viatge, ens va fer una petita introducció per que ens situéssim en l'època.

Després vam seguir ruta per l'eix transversal i retorn cap a Copons.

Divendres l'últim acte, cloenda de la setmana amb el berenar sopar i ball. Durant el sopar l'Ignasi Pons ens va fer un bon repertori de música ambiental, es va fer entrega d'un petit obsequi a tots els assistents i després va començar la ballaruca per a tothom fins que els peus ja no seguien.

Des de l'àrea de Benestar Social de l'Ajuntament agraïm la col·laboració i participació que hi ha hagut aquest any en tots els actes organitzats aquesta setmana, i esperem poder repetir l'any vinent.

Moltes Gràcies!!!! ■

Comunions

Primera comunió de la Carla i l'Arnau Puig

Mercè Orpí Tomàs

El passat 1 de juny vam celebrar la comunió dels meus fills a l'església de Copons. La cerimònia la va celebrar el pare Salvador, monjo de Montserrat. Us envio aquest escrit perquè la Sra. Teresa Closa em va demanar que ho fes per publicar-ho al Camí Ral que sortirà properament. No sé exactament què és el que necessiteu, però em va comentar que us indiqués els noms dels nens i una mica la biografia del pare Salvador, que ell mateix m'ha escrit.

Els noms dels nens són: Carla Puig Orpí Arnau Puig Orpí

Som de "Cal Carlos" del carrer Sant Magí. L'avi Pere és el seu besavi.

L'escrit que m'ha enviat el pare Salvador és el següent (el P. Romuald M. Díaz al qui fa referència el pare Salvador era el nostre tiet, per part del meu marit, també monjo de Montserrat, que va morir fa pocs mesos):

P. Salvador Plans i Vall, - monjo de Montserrat. El fet de venir a Copons ha estat entranyable. En primer lloc, per acompanyar els bons amics, familiars del monjo P. Romuald M. Díaz. Aquests renebots seus també són el relleu de la meva estimació a la família. Amb el P. Romuald em lliga una

profunda fraternitat, ja que érem germans de religió. De jove em va fer classes de S. E. Vaig seguir les seves petjades col·laborant en el Gremi de S.E. Ens vam trobar convivint durant un any llarg a Tantur (Jerusalem), a l'Institut Ecumènic. Però també em lliga a Copons un fet familiar. La meva mare tenia un oncle capellà que va ser rector de Copons: M. Pere Barniol i Reixach. És enterrat al vostre cementiri. Era un home molt estimat i tenia un gran sentit de l'humor. Bé, en aquests moments, a més de fer classes als monjos joves (història benedictina), sóc també assistent de les monges benedictines de la Federació Claustral Pirinenca. ■

MERCÈ ORPÍ TOMÀS

Primera comunió de la Carla Sans i la Carla Godia

Teresa Closa Bertran

El diumenge dia 29 de juny varen combregar per primera vegada la Carla Godia i la Carla Sans, que també va rebre el Sagrament del Baptisme. La celebració va ser oficiada pel nostre rector Mossèn Enric Garcia. Va ser una festa molt bonica i participativa. ■

MARISA ESCOLA

NÚRIA PONS TORRENTS

Viatge a Turquia

del 27 de març al 3 d'Abril

Josep M^o Pujol Pou

Dijous 27.03.08

A les 8,30 h, sortida de Calaf amb autocar cap a l'aeroport del Prat i anem recollint tot el personal als Prats de Rei, Copons, Jorba i Igualada. A les 13,25 h, sortida del vol cap a Istanbul, arribant a les 18 h aproximadament. (Cal recordar que allà és una hora més tard). Desembarquem i passem el control de duanes. Sopem en el magnífic restaurant Beyti, situat a la zona residencial d'Istanbul. De nou cap a l'aeroport, agafem l'avió fins a Nevhesir (Capadòcia) i d'aquí amb autocar fins a l'Hotel Perissia, situat a la població d'Ürgüp, on arribem aproximadament a la una de la nit.

Divendres 28.03.08

Visita a la vall de Derbent, coneguda també amb el nom de la Vall del Camell. En destaquen les xemeneies de fades, les formes capritxoses de les roques erosionades amb el pas del temps i les seves tonalitats. Continuem cap a la vall de Pasabag, diuen que la millor formació de xemeneies de fades de la Capadòcia. Segons la tradició, Sant Simeó el Estilita, d'origen sirià, es va refugiar d'alt d'una d'aquestes xemeneies per dedicar-se a la vida contemplativa. La capella i la cel·la de l'eremita presenten algunes pintures molt deteriorades del segle X, que descriuen episodis de la vida del sant, algunes escenes bíbliques i altres figures de màrtirs. Més tard visitem el museu a l'aire lliure de Göreme, prop de la població d'Ürgüp, una vall amb capritxoses formacions rocoses d'origen volcànic, foradades fins a convertir-les en habitatges, esglésies rupestres, cementiris o colomars.

Vam visitar les següents esglésies situades a la zona central del museu:

- L'església Fosca, amb pintures de La Transfiguració, Crist Pantocràtor i La Resurrecció de Llätzer.
- L'església de l'Hebilla, amb pintures de La Nativitat, El Baptisme de Jesús, La Baixada de la Creu, L'Anunciació, la Presentació de Maria en el temple i La Benedicció.
- L'església de la Sandàlia, amb pintures de La Sagrada família i La Traïció de Judes
- L'església de la Poma, amb pintures del Crist Crucificat i Crist Pantocràtor.
- L'església de la Serp i la Capella de Santa Caterina, amb pintures de Constantí, Santa Elena, Sant Jordi i Sant Teodoro.
- L'església de Santa Bàrbara, amb pintures del període iconoclasta representant el

Crist Pantocràtor, Sant Jordi i Sant Teodoro lluitant amb el drac i La Fugida d'Egipte. Les pintures són dels segles IX al XI. Dinem al restaurant Handan de Caraban Sarai. A la tarda visitem les esglésies de Sant Joan Bautista i de Nicefaró Pocas, a Çavusin, amb pintures del naixement i vida de Jesús, la Verge Maria, Sant Bizantins i la Transfiguració de Jesús. Més endavant, parada a la Vall dels Caçadors, des d'on contemplem una magnífica vista panoràmica del bolcant Argos i posteriorment visita a la típica població d'Uçhisar, a la província de Nevsehir, un dels pobles mes pintorescos de la Capadòcia. En destaca el castell, una gran muntanya rocosa, molt foradada, que antigament es feia servir com observatori defensiu i per al control de les rutes comercials. Uns quants pugen fins al cim i contempnen les magnífiques vistes. Per acabar, visitem el Vall Vermell a Kizilvati per contemplar la posta de sol, cosa que no va ser possible perquè estava ennuvolat.

Dissabte 29.03.08

Visitem a la ciutat subterrània de Kaiymakli. Té una superfície de 2,50 km2 i es la més extensa i gran de la Capadòcia; consta de diferents nivells i hi havia estables, rebosts per a aliments, bodegues, escola, església i tenien també pous d'aigua i xemeneies de ventilació. Forma part d'un conjunt de ciutats subterrànies, excavades dins la roca, construïdes durant els segles VIII o VII a. de C., que servien com a refugi durant les invasions dels mongols o àrabs i que podien donar cabuda a 10.000 persones aproximadament. Es calcula que moltes d'aquestes ciutats subterrànies estaven comunicades entre si a través de túnels. Més tard visitem novament la població d'Uçhisar, per tal de veure l'habitatge d'un troglodita modern, una de les poques persones que encara viuen en una casa excavada a la roca, cosa que no va ser possible perquè no hi era. Es fa un recorregut pels carrers típics de la població, parant una especial atenció en uns picapedrers que estaven construint un habitatge. Posteriorment celebrem una emotiva Eucaristia en una de les esglésies més antigues de la Capadòcia, excavada dins la roca i situada als afores de la població d'Avanos. Dinem al restaurant Bizim Ev, que traduït vol dir Casa Nostra, situat a la població d'Avanos. Després de dinar visitem una fàbrica de cati-

fes a la mateixa població. Ens ensenyen les tècniques de fabricació i com es fa el fil de seda. Posteriorment en una gran sala ens ensenyen una gran quantitat de catifes per si algú està interessat a comprar-ne. Més endavant, visitem el museu de l'aire lliure de Zelve, declarat patrimoni de la humanitat. Es creu que la vida monàstica de la Capadòcia va començar en aquestes valls. Les poques pintures murals existents a les esglésies i monestirs daten dels segles VII i VIII. A la nit assistim a un Caravansar (lloc que antigament servia de refugi a les caravanes), per contemplar la cerimònia dels Derviches Danzantes. Es tracta d'un ritual que consta de set parts, cada una d'elles amb un significat diferent, que en el seu conjunt representen un viatge espiritual cap a la perfecció i en què els set ballarins participants vestits amb una gorra i un vestit blanc giravolten sobre si mateixos.

Diumenge 30.03.04

Sortida amb autocar cap a Ankara, amb parada a la vall de xemeneies de fades d'Ürgüp, en què destaquen tres xemeneies anomenades "La família". Continuem viatge cap a la capital de Turquia. El paisatge canvia considerablement respecte a la Capadòcia, amb grans extensions de terreny pla i una terra molt bona per a l'agricultura (els nostre pagesos estarien contents de tenir una terra així). A mig camí aproximadament fem parada en el llac Tuz o "llac salat", que com el seu nom indica té una concentració molt gran de sal (aproximadament del 3 %). Al migdia, arribada a Ankara, dinar al restaurant A la tarda visitem el monument dedicat a Mustafà Kemal Pasa, conegut com Atâtürk (pare dels turcs), fundador de la república turca l'any 1923. El conjunt va ser construït entre els anys 1953 i 1964 i està situat sobre una muntanya amb unes magnífiques vistes sobre la capital, rodejat d'uns grans espais enjardinats. En destaca el mausoleu, un edifici modern, amb moltes columnes, a l'interior del qual hi ha la tomba d'Atâtürk, amb guàrdia les 24 hores i tots els dies de l'any. A la part inferior de l'edifici, un museu amb imatges dedicades a la guerra de la independència, museu d'armes i vestits de l'època. A l'altre costat de l'esplanada hi ha dos edificis amb els cotxes d'Atâtürk i un carro mortuori que suposem que el va traslladar en el seu enterrament.

Posteriorment visitem el museu de les Antiques Civilitzacions Anatòliques o Hitital, de gran interès per la riquesa de les seves col·leccions, que comprenen totes les civilitzacions que s'han anat succeint a l'Àsia Menor. Finalment, a les 18 h agafem l'avió al modern aeroport d'Ankara, amb destinació a Istanbul. Arribada al cèntric hotel Barceló Saray a les 20 h, aproximadament. Després de sopar uns quants fem una sortida nocturna per veure els voltants il·luminats de la Mesquita Blava, Santa Sofia i l'Hipòdrom Romà.

Dilluns 31.03.08

Comencem per una visita a l'església de Sant Salvador, a Chora. Aquí trobem alguns dels mosaics i frescos bizantins de més qualitat d'Istanbul. L'església actual data del segle XI i va ser reconstruïda pel teòleg i filòsof Teodoro Metochites entre els anys 1315 i 1321. Destaquen especialment els mosaics de nàrtex representant escenes de la vida de Crist i de la Mare de Déu. Estan formats per unes peces molt petites de marbre (d'aproximadament 1 cm) de diferents colors, dibuixant les diferents imatges i figures. Posteriorment visitem el Patriarcat Ortodox Grec, residència del Patriarca de l'església ortodoxa des del segle XVII. S'entra al patriarcat per la porta lateral, ja que la porta principal està tancada en honor al patriarca Gregori V, penjat en aquesta porta l'any 1821. Dins el patriarcat, trobem l'església de Sant Jordi que data de l'any 1720. En el seu interior en destaquen mobles i objectes de gran antiguitat. Mossèn Enric ens fa una explicació destacant les diferències entre les dues esglésies, indicant que en realitat són ben poques les coses que ens separen i fem una pregària de germanor. Després visitem la mesquita de Rustem Pasa. Per entrar ens treiem les sabates per complir amb la tradició musulmana. Aquesta mesquita la va construir el gran arquitecte Sinán el 1561, per ordre de Rustem Pasa, gendre i gran visir de Soliman I. Les seves parets estan recobertes amb una fantàstica col·lecció de rajoles i al terra hi ha una gran catifa de color vermell. Segons diuen, no hi ha cap mesquita en tota la ciutat adornada d'una manera tan fastuosa. A la sortida, després d'una vista ràpida a les singulars botigues i parades del voltant, sortim cap a dinar al restaurant Darazziyafe. Com a destacat, cal recordar la magnífica compra de maduixes per part de mossèn

Enric, a uns preus immillorables, que van servir un dia després per fer les delícies de tots nosaltres, prèvia neteja evidentment per part del mossèn i en Joan de Jorba a ... la banyera de l'hotel. I a ta tarda visitem el famós Gran Basar, un laberint de carrers, amb milers de botigues, venedors que t'empaïten fins que acabes comprant, un bullici de gent, ... un espectacle per els turistes. No crec que la gent d'Istanbul vagi a comprar aquí, perquè és esgotador, excepte que siguis "massoca" o t'agradi regatejar. Al vespre sopem al restaurant Hamdi, un bon restaurant amb vistes a "la banya d'or". Després uns quants marxen cap a l'hotel amb autocar i els altres fem una nova excursió nocturna. Creuem el "la banya d'or" pel pont Galata, a l'anada per sobre el pont, contemplant unes magnífiques vistes de la ciutat i del mar, acompanyants sempre pels pescadors de canya i per l'olor a peix fregit dels qui el cuinaven allà mateix, i a la tornada per una passarel·la per sota del pont, plena de restaurants. De tornada cap l'hotel, parada a l'estació de l'Orient Express, l'última d'aquest famós tren que unia París amb Istanbul i que data de l'any 1888.

Dimarts 1.04.08

Comencem per una visita al Basar de les Espècies, a prop de la mesquita de Rustem

Pasa. Més petit que el Gran Basar, sense tant regateig, amb molt de color i amb tot tipus d'aromes i on es pot comprar tota mena de delícies exòtiques. Després agafem el vaixell per fer una visita turística pel Bòsfor. Llàstima que el dia estava molt tapat, perquè el viatge hauria estat molt més bonic. Feia bastant de fred, sobretot si volies fer la ruta des de la coberta del vaixell. La nostra guia ens anava explicant diferents anècdotes i històries sobre conquestes, palaus, el pont penjant sobre el Bòsfor que comunica la part europea de l'asiàtica, els preus de les cases, etc. etc. Deixem el vaixell i dinem a un restaurant tocant al Bòsfor. A la sortida ens espera l'autocar i anem a visitar el palau de Beylerbeyi, situat a la part asiàtica d'Istanbul, tocant al Bòsfor. Es tracta d'un palau construït pel sultà Abdül Aziz entre els anys 1861 i 1865, com a residència d'estiueig i com a allotjament oficial dels caps d'estat estrangers. La construcció és d'estil barroc i en destaca el saló de recepció, amb una estany i una font. Els terres estant coberts per una espècie de catifa de palla, importada d'Egipte, que servia d'aïllant. A mitja tarda celebrem l'eucaristia a l'església de Sant Pere i Sant Pau (????). En aquesta església va celebrar missa el Sant Pare Joan Pau II quan va visitar Istanbul. A la sortida, el "ramat" es dispersa: uns retornen a l'hotel amb l'autocar i els altres, repartits en més d'un grup, fem una volta per la

zona comercial del carrer Istiklal Caddesi. De tornada agafem el tramvia a la plaça de Taksim fins a prop de la torre Galata. Allà visitem per fora la torre, i de retorn cap a l'hotel agafem tres taxis, fent una magnífica cursa per veure qui arribava primer... Total, per cinc euros. Sopem a l'hotel i mentre prenem un te al bar per esperar l'hora de dormir, sorpresa: Schalke 04-Barça... I, a sobre, guanyem.

Dimecres 2.04.08
El dia més carregat

Comencem visitant l'Hipòdrom. Poca cosa queda del que va ser durant mil anys el cor de la ciutat. Va ser construït per l'emperador Septimi Sever l'any 195 a.C. i ampliat posteriorment per l'emperador Constantí, tenia una capacitat per a cent mil espectadors. Avui en dia només en queda un obelisc egipci, la columna serpentina i la columna de Constantí. Després visitem la famosa Mesquita Blava, coneguda així pel color de les seves rajoles. Va ser construïda per l'arquitecte Mehmet Aga entre els anys 1609 i 1616, per ordre del sultà Ahmet I, amb l'objectiu de construir un edifici més alt i majestuós que el de Santa Sofia, cosa que no van aconseguir. Es va construir amb sis minarets i això va provocar un enrenou, perquè només la Meca tenia sis minarets. La polèmica va acabar instal·lant un altre minaret a la Meca. A continuació, visitem l'església de Santa Sofia. El majestuós edifici, construït sobre un solar on hi havia antigues esglésies, és una de les mes millors obres arquitectòniques de la humanitat. Va ser inaugurat per l'emperador Justinià l'any 537 i al segle XV, després de la conquesta d'Istanbul pels Otomans, es va convertir en mesquita; avui està declarat museu. En destaquen la seva immensa cúpula de 56 metres d'alçada, ara en restauració, els mosaics bizantins i la font d'Ablucions, construïda l'any 1740. Si no ho vaig entendre malament, la construcció d'aquesta obra es va fer en cinc anys; ara en porten 15 restaurant solament la cúpula. Cal també destacar els jardins que uneixen aquestes dues grans obres, magníficament cuidats, destacant per sobre de tot les tulipes, que en aquesta època de l'any tenen un aspecte preciós. Seguidament anem el palau de Topkapi, amb unes magnífiques vistes sobre "la banya d'or", el Bòsfor i el mar de Marmara. Va ser construït per Mehmet II entre els anys 1459 i 1465, després de la conquesta de la ciutat, i el va convertir en la seva residència. Visitem:

- les cuines, on s'exposa una gran col·lecció de peces de ceràmica i vidre.
- Una exposició de vestits imperials
- Una exposició d'armes i armadures
- El tresor, una exposició de joies, on destaca la daga del Topkapi, el famós diamant culler de 86 quirats i el tron de Bayram.
- Una col·lecció de manuscrits
- El pavelló de la Capa Sagrada
- El Pavelló de la circumcisió

Dinem dins el mateix recinte, al restaurant Konyali, amb unes magnífiques vistes sobre

el mar de Marmara. A la nostra taula començem què ens ha agradat més, si la mesquita blava o Santa Sofia; guanya la mesquita blava per golejada: 5 a 1. De la mesquita blava en destaquen la lluminositat i els colors, però jo penso que té molt més valor la construcció de Santa Sofia, que té mil anys més d'antiguitat, els seus mosaics i les seves pintures.

Per acabar la tarda, la Cisterna de la Basílica, un gran dipòsit subterrani construït l'any 532 en època de Justinià, que consta de 336 columnes de més de 8 metres, totes aprofitades d'edificacions anteriors. És famosa la base de columna amb el cap de Medusa.

Per rematar el dia i el viatge, sopar al restaurant-espectacle Kervansaray. Mentre sopem, ens delecten uns ballarins i ballarines amb diverses danses, entre les quals destaca la dansa del ventre, i un xouman ens canta cançons de totes les nacionalitats que hi ha a la sala: coreans, japonesos, xinesos, iranians, argentins i catalans. Cal destacar que algun dels nostres companys, s'ho va passar d'allò més bé fent de protagonista destacat en les actuacions.

Dijous 3.04.08

Llevar-se a les 6 del matí per esmorzar d'hora i cap a l'aeroport, ja que l'avió surt a les 10,30 h. Viatge sense problemes i a les 3 del migdia aproximadament arribada a Calaf. I sant tornem-hi, que no ha estat res. ■

Pere Masana Nadal, President del Consorci de Promoció Turística de l'Alta Anoià

L'Alta Anoià, igual com la resta de la comarca i bona part de Catalunya, està patint els efectes d'una crisi econòmica que no s'ha manifestat abans a causa del creixement d'alguns sectors com el de la construcció que han amagat provisionalment el descens d'alguns indicadors econòmics com l'ocupació. I, alhora, ens trobem davant d'una nova situació amb una realitat molt canviant i dinàmica i cal que els homes i dones que viuen en el món rural, que formen part majoritàriament del sector primari, s'adaptin a la nova realitat i a les noves demandes de la societat.

Si bé es cert que els municipis grans, com els de la conca d'Òdena, han patit més els efectes devastadors de la crisi amb l'enfonsament de part del sector tèxtil o adober a causa de les deslocalitzacions d'empreses, la comarca de l'Anoia, malgrat ser molt heterogènia i que podem trobar diferències importants entre l'Anoia Sud, la Conca d'Òdena o l'Alta Anoià, està afectada en la seva totalitat pels senzills efectes dels vasos comunicants.

Els dotze municipis que conformen l'Alta Anoià van crear l'any 1999 el Consorci de l'Alta Anoià, amb l'objectiu de cercar junts les fórmules que permetessin diversificar i dinamitzar l'economia de la zona amb la creació de negocis de turisme rural en explotacions agrícoles i ramaderes existents en la zona, majoritàriament de caràcter familiar. L'objectiu inicial era la creació de nous llocs de treball, sobretot pel que fa a la població femenina, que tradicionalment ocupava un lloc secundari en el món rural, però també fomentar l'autocupació mitjançant la creació de negocis o empreses que donessin servei a les cases de turisme rural o que les complementessin mitjançant la prestació de serveis als visitants de l'Alta Anoià, com ara la realització d'activitats, hípica, viatges amb globus, excursions en quad, btt o artesania alimentària.

En aquests moments, després de gairebé 10 anys de treball, de la creació de 42 allotjaments de turisme rural que disposen de 397 places, de l'ampliació de l'oferta gastronòmica amb nous restaurants, de l'impuls de nous recursos turístics i activitats, el gran repte de l'Alta Anoià, pel que fa al turisme rural, ha de ser consolidar el nostre producte, la nostra marca i la nostra personalitat. I no podem fer-ho si no és mirant endavant i treballant en els nous projectes, com la

construcció del nou centre de difusió turística de l'Alta Anoià als Prats de Rei, al peu de la Carretera C-1412, que uneix la majoria dels municipis que conformen l'Alta Anoià. Un centre que ha d'encabir la nova oficina de turisme, amb unes instal·lacions on es pugui atendre els nostres visitants tal com es mereixen; l'agrotiga per tal de donar a conèixer els nostres productes d'artesania alimentària autòctons, com ara el Cigronet de l'Alta Anoià i el centre BTT, on es disposarà de bicicletes per tal de poder fer diverses rutes. Un edifici que ha d'esdevenir, en definitiva, la seu del Consorci i la casa de totes les persones que viuen en els seus pobles i masies.

Altres projectes en què l'Alta Anoià treballa intensament són la combinació del patrimoni cultural amb el món de les noves tecnologies com a recurs turístic, des de la valorització com atractiu turístic de les instal·lacions per a la generació d'energia elèctrica, com els parcs eòlics; la senyalització de rutes de senderisme o btt i del patrimoni amb GPS i el posicionament a internet per acostar l'Alta Anoià als visitants. També apostem per la qualitat, per això estem treballant i a punt d'obtenir el distintiu de qualitat en destinació SICTED per a la majoria de serveis relacionats amb les activitats turístiques.

La nostra vocació és continuar treballant per tal d'ajudar les persones que es dediquen actualment al turisme rural i a les seves activitats complementàries mitjançant assessorament o formació continuada, però també

promoure l'ocupació des de la gestió dels diversos programes de subvencions de les administracions, com poden ser les ajudes per la dinamització econòmica de l'Anoia o les accions sobre el món rural dels programes PRODER o LEADER, programes que han de possibilitar que els projectes per a la implantació de nous negocis sigui una realitat a l'Alta Anoià.

Per aquests motius volem ser optimistes respecte a la situació actual i considerar aquests moments de desacceleració de l'economia com una oportunitat per demanar per a la nostra comarca, la major part de la qual es troba en zona de muntanya i en regressió econòmica i demogràfica, el suport necessari per tal que tots els habitants dels municipis de l'Anoia puguin disposar no només de les infraestructures bàsiques com ara carreteres i camins dignes per accedir als seus habitatges i explotacions, sinó també gaudir de l'accés a les telecomunicacions per tal que les noves empreses i els nous emprenedors disposin de banda ampla, telefonia fixa i mòbil de qualitat i senyal de TDT en la totalitat del territori.

El repte és important, però des del Consorci sabem com volem que sigui l'Alta Anoià del futur i l'equip de gent que el conformem treballarem amb l'objectiu de fer realitat que les persones que hi viuen puguin tenir un lloc de treball digne en el marc d'un producte de qualitat. ■

desembre

- 12 Catequesi
- 15 Concert de Diego Paqué a la Barraca
- 15 Missa familiar a Jorba
- 16 Missa de diumenge
- 16 Buscar molsa pel pessebre de l'esglesia
- 17 Encesa llums Nadal
- 19 Es munta el pessebre a l'esglesia
- 22 Cantades de Nadales als Pessebres
- 23 Missa de diumenge
- 23 Els Patges Faruk i Farik recullen les cartes dels nens de Copons
- 24 Missa del gall
- 28 Sopar de catequistes a Calaf
- 30 Missa de diumenge

gener

- 05 Cavalcada de Reis
- 06 Missa de diumenge
- 09 Catequesi
- 13 Missa de diumenge
- 16 Catequesi
- 19 Missa familiar a Jorba
- 19 Teatre infantil: "El llop no em fa por"
- 20 Ofici de Festa Major
- 20 Concert-Vermut
- 20 Ball de Festa Major i espectacle del Grup de Teatre la Barraca
- 23 Catequesi
- 24 Conferència a l'Ateneu Barcelonès de l'Assumpta Muset
- 27 Missa de diumenge
- 30 Catequesi

febrer

- 01 Contes de l'Anna Garcia a la Barraca
- 02 Carnestoltes
- 03 Missa de la Candelera i benedicció de fruita
- 06 Catequesi
- 10 Missa de diumenge
- 13 Catequesi
- 17 Missa de diumenge
- 23 Missa familiar a Jorba
- 23 Comença l'assaig de les Caramelles
- 24 Missa de diumenge
- 24 Calçotada Popular
- 27 Catequesi

març

- 01 Assaig de Caramelles
- 02 Missa de diumenge
- 04 Comença el Taller de la memòria
- 05 Catequesi
- 08 Assaig de Caramelles
- 09 Missa de diumenge
- 09 Eleccions Generals
- 10 Inici Gimnàstica de Manteniment
- 11 Talller de la memòria
- 12 Catequesi
- 15 Assaig de Caramelles
- 16 Missa i benedicció de Rams
- 18 Taller de la memòria
- 20 Arreglem el monument a l'esglèsia
- 21 Assaig de Caramelles
- 22 Assaig de Caramelles
- 23 Caramelles
- 26 Catequesi
- 30 Missa de diumenge

abril

- 01 Taller de la memòria
- 02 Catequesi
- 05 Inauguració de l'exposició dels nens de l'Escola: "La Terra el nostre planeta"
- 05 Reunió de Camí Ral
- 06 Missa de diumenge
- 08 Taller de la memòria
- 09 Catequesi
- 12 Missa familiar a Jorba
- 13 Missa de diumenge
- 15 Taller de la memòria
- 16 Catequesi
- 20 Missa de diumenge
- 22 Taller de la memòria
- 23 Catequesi
- 23 Els nenes de l'Escola visiten la Fira del Llibre d'Igualada
- 27 Missa de diumenge
- 28 Representació de la Caputxeta en anglès pels nens de l'Escola i contes de l'Anna Garcia.
- 29 Taller de la memòria
- 30 Catequesi

maig

- 01 Dinar de caçadors a Conill
- 04 Missa de diumenge
- 05 Funeral de la M.Teresa Closa
- 07 Catequesi
- 11 Missa de diumenge
- 14 Catequesi
- 18 Missa de diumenge
- 21 Catequesi
- 25 Missa de diumenge
- 25 Macrojocs Copons
- 28 Catequesi

juny

- 01 Primera Comunió Arnau i Carla Puig
- 02 Comença la setmana de la Gent Gran
- 02 Conferència sobre "Consells de Seguretat" a càrec dels Mossos d'Esquadra
- 03 Esmorzar cloenda Taller de la memòria
- 04 Conferència "Déu meu quin estrés" a càrrec de Ramon Buscallà
- 05 Sortida a Món Sant Benet i Caves Abadal
- 06 Berenar-Sopar amb ball a la Barraca
- 07 Festa cloenda de catequesi a Sant Sebastià de Calaf
- 08 Missa de diumenge
- 10 Presentació del projecte Copons 2.0
- 13 Funeral de Josep Martí
- 15 Missa de diumenge i assaig de les nenes que fan la Primera Comunió
- 15 Dinar de Caramelles a la Pl. Ramon Godó
- 16 Bibliobus
- 18 Fí de curs de Catequesi amb berenar i banyada
- 20 Sopar de Catequistes a Jorba
- 20 Finalitza el curs escolar 2007-2008 del CEIP Copons
- 22 Missa de diumenge
- 23 Revetlla de Sant Joan a la Piscina
- 25 Últim dia de catequesi
- 29 Primera Comunió de la Carla Godia i la Carla Sans
- 30 Inici del Casal d'Estiu de Copons
- 30 Inici dels cursets de natació a la piscina
- 30 L'escola de mestres d'Igualada de visita cultural a Copons amb el Sr. Jaume Ortínez

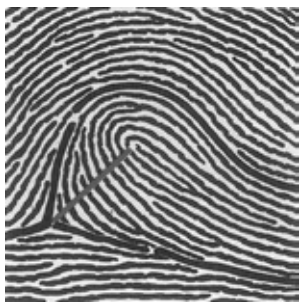
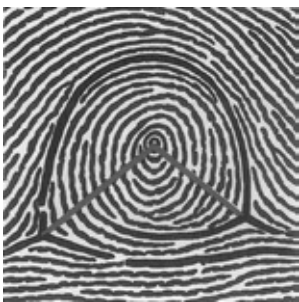
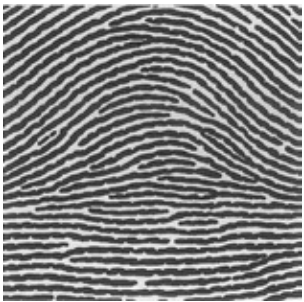
Les empremtes digitals

Dr. Anicet Altés Pineda

IDENTIFICAR és comprovar que una persona és la que suposem que és. Una fotografia, el DNI o qualsevol altra informació ens pot ajudar a aclarir la seva identitat. Aquesta necessitat és més evident en el cas de delinqüents que havien estat detinguts i, posteriorment, posats en llibertat. L'experiència demostra que és molt freqüent recaure en el mateix delicte i això va motivar que a França i altres estats europeus marquessin amb un ferro roent la cara o l'espatlla del criminal per tal de reconèixer-lo en qualsevol lloc del país. Més antigament mutilaven el rostre retallant una bona part del nas o de l'orella, cosa que pràcticament impossibilitava la seva rehabilitació ja que quedaven marcats per a tota la vida. Durant la Revolució Francesa es van suprimir aquests mètodes tan dràstics, però al cap de 10 anys es tornaren a practicar fins al 1823. S'han utilitzat molts sistemes d'identificació personal, com les dades antropomètriques, el control facial, la fotografia de l'iris, etc. Però ara ens volem referir al que és més conegut, relativament simplificat, molt simple i que a tots ens han practicat alguna vegada, basat en l'estudi de les empremtes digitals.

L'EMPREMTA (en castellà: huella) és el senyal que deixa la cara palmar del dit en contactar amb una superfície polida. Aquest senyal també el poden marcar el palmell de la mà i la planta del peu en pressionar sobre una superfície tova, com el fang, en què, en caminar queda un rastre o petjada característica de la persona o animal corresponent. Les empremtes són degudes al fet que la capa superficial de la pell de la regió palmar de la mà o la planta del peu no és llisa, sinó que té unes ratlles amb unes depressions i unes crestes semblants a la superfície dels pneumàtics de l'automòbil. Quan es comparen les empremtes de dos individus podem observar les grans diferències, no solament entre elles, sinó que es pot afirmar que no hi ha dues persones que tinguem el mateix dibuix. I, d'altra banda, també són diferents les empremtes dels dits de la mà dreta i de l'esquerra, etc. del mateix individu. Està comprovat en els germans bessons univitel·lins que, estudiats amb detall, s'observen grans diferències en les seves empremtes dactilars. Les característiques que hem assenyalat fan que sigui un mètode molt fiable per a la identificació dels éssers humans, tal com va demostrar Sir Francis Galton el 1890. L'interès per aquest mètode no és solament de tipus policíac, sinó que

també és útil en Antropologia i en investigacions genètiques. Com i quan es formen les empremtes? Ja durant la setmana 12 de la gestació del nou ésser es poden trobar unes petites elevacions o nodulets en la superfície de la pell que més tard delimitaran uns solcs i crestes on desembiquen els conductes de les glàndules de la suor en uns petits porus. Aquesta estructura es va perfilant a mesura que avança la gestació i creix el fetus, i, tal com hem dit, persisteix tota la vida.

Dibuixos principals de les empremtes. Les ratlles són paral·leles i poden corbar-se suaument o de manera brusca. Tal com es pot veure en l'esquema adjunt les formes més freqüents són les de delta i les de bagueta, que permeten estudiar les diferents característiques en els estudis antropològics i de les anomalies congènites o de naixement. També les diverses races humanes tenen una diferent proporció d'aquests dibuixos. Els orientals presenten una complicació molt més gran que els negres del Congo, que tenen uns dibuixos molt simplificats. Les dades escasses de què disposem relatives als primats i mones superiors mostren l'existència de línees i crestes molt semblants a les de l'espècie humana, que contrasta amb l'absència total en les potes dels gats i gossos, que presenten un enduriment de l'epidermis amb múltiples granulacions i callositats pròpies de la seva locomoció.

LA QUIROMÀNCIA és l'art d'endevinar el passat i pronosticar el futur examinant les ratlles de la mà i les diverses (Espai per a la foto de la mà) irregularitats anatòmiques que poden presentar. Aquesta pràctica no té un fonament científic que acrediti el seu valor, però sí que té una història tan antiga com extensa que explica la seva popularitat.

Vic, juny de 2007. ■

Geocaching, caçadors de tresors del segle XXI

Jordi Rodellar Fusteró

Imagino que gairebé tots us pregunteu que és això del Geocaching, bé jo em feia la mateixa pregunta fa un temps, si analitzem aquesta estranya paraula, es compon de Geo una preposició que prové del grec i significa Terra, i d'una segona part que tot i ser anglesa prové del Francès Cache, i què significa: emmagatzematge, o lloc amagat per desar coses. Per tant tenim una paraula que ens ve a dir alguna cosa com “l'activitat de desar coses amagades en un lloc de la Terra”, i de fet d'això es tracta. El Geocaching es tracta d'un joc o fins i tot un esport (com alguns arriben a dir), que té per finalitat trobar aquests Geocaches o “tresors” amagats per tota la geografia del món.

L'origen d'aquest joc el té una tecnologia avui molt usada i coneguda per tots com és el GPS (Global Positioning System), és a dir el sistema de posicionament global, què consisteix en un conjunt de 32 satèl·lits artificials què envien uns senyals de microones a la Terra perquè així els aparells receptors del GPS puguin calcular la seva posició exacta i traduir-la a coordenades geogràfiques, aquesta tecnologia originada i encara controlada pel departament de defensa dels Estats Units, tenia fins l'1 de maig de 2000 una limitació en quant a precisió per evitar que els receptors GPS comercials poguessin assolir la mateixa que els militars, aquell any l'administració Clinton va suprimir aquesta distorsió del senyal i això va produir que el 3 de maig a en David Ulmer d'Oregon, Estats Units, se li acudís amagar

una bossa de plàstic enterrada amb diversos objectes, i publicués a internet en un grup de notícies, les coordenades exactes d'on es trobava i reptés a d'altres usuaris a trobar el què ell havia amagat usant aparells comercials de GPS, això sense voler va fer néixer aquest nou joc, la de trobar Geocaches amagats per tot el món usant la tecnologia GPS.

Aquests Geocaches o Caches (com també s'anomenen per simplificar) normalment són contenidors tipus carmanyola (tàpers, contenidors de plàstic de mides diverses, fins i tot pots de rodets fotogràfics, etc.), la majoria contindran un llibre de visites on els Geocachers (com s'anomena a aquests peculiars “caçadors de tresors”) què el trobin podran inscriure la seva visita a part de fer-ho també a internet, també contindran una nota explicativa de què hi fa aquell contenidor allà amagat, per si el troba algú per casualitat i així demanar-li que deixi tal i com l'ha trobat. Una vegada localitzat un Cache si s'agafa un objecte del seu contingut s'haurà de deixar-ne un altre, tot i que el més important no és el seu contingut, si no la pròpia recerca del “tresor”, el trajecte que s'ha fet fins a trobar-lo, el paisatge de l'entorn i les vivències viscudes durant el trajecte, es per això que existeixen fins i tot Caches virtuals on és el propi paisatge o entorn el tresor, també existeixen altres variants que són els Caches amb trencaclosques o enigmes, i altres continguts que han anat evolucionant al llarg d'aquests 8 anys d'existència del fenomen del Geocaching, com són objectes codificats, els Bitxos Viatgers i les Geomonedes, què es van traslladant amb o sense destinació final, al llarg dels aproximadament 600.000 Caches què existeixen actualment en tot el món.

Degut a la creixent afició a aquest joc mundial, i la gran quantitat de Caches que s'han amagat per tot el món, s'ha centralitzat el seu registre, així com el dels seus “caçadors” a la pàgina web internacional www.geocaching.com, la qual precisa un cert domini de l'Anglès, almenys per moure's pels menús que no per llegir les descripcions dels Caches, algunes de les quals estan en Català, Castellà, etc., depenent de qui amaga el Cache, també existeix la plana web www.geocaching-hispano.com, però la actualització de noves Caches no és tan immediata, tot i que pot ajudar a la iniciació en aquest joc. Per poder accedir a les coordenades dels tresors un s'haurà de

registrar com a usuari, i això també et permet crear i amagar els teus propis Caches, sempre que es compleixi amb una sèrie de normes i un cop hagi estat revisat per algun dels voluntaris.

Molt a prop de la vila de Copons hi ha tres Geocaches amagats els darrers mesos, dos d'ells són del tipus de Cache tradicional, on obtenim de Geocaching.com unes coordenades finals del tipus latitud i longitud, en graus i minuts: p. ex. N 41° 38.167' E 001° 31.176', i alguna pista més d'on trobar-los; el tercer Cache amagat recentment és del tipus Multi-Cache, el què implica que abans de trobar el “tresor” amagat s'ha de passar per diversos punts intermedis (waypoints) on es calcularan les coordenades del següent punt segons les explicacions que es donen a la web Geocaching.com per aquell Multi-Cache en concret, que poden incloure la recerca de pistes o l'observació de l'entorn per aplicar-ho al càlcul de les coordenades intermèdies o finals, i així introduir-les a l'aparell GPS anar aquell nou punt geogràfic. Aquests Caches en concret els podeu trobar a la plana web de Geocaching.com usant les paraules clau: Copons, Alta Anoya i Veciana.

Ara només ens cal per convertir-nos en uns bons Geocachers, inscriure'ns com a usuari a la web www.geocaching.com, disposar d'un receptor GPS que avui dia es pot aconseguir per menys de 100 Eur. pels models més senzills que no poden incorporar mapes; tot i que no sempre es imprescindible disposar d'un GPS, ja que sempre ens queda la alternativa d'usar les coordenades en mapes tradicionals o en electrònics que existeixen a internet com són: el Google Earth o el Google Maps entre d'altres, on amb mapes gràfics o imatges de satèl·lit ens podem situar per començar la nostra aventura de “caçadors de tresors”. ■

Tieta Teresa

Teresa Múnera
Glòria Franquet

La tieta Teresa no és amb nosaltres, fa uns dies ens va deixar. No sabem perquè però tenim la sensació que encara hi és present. El seu caràcter tan voluntariós, sempre disposada a ajudar i aconsellar, fa que encara ara pensem en trobar-la per a comentar-li qualsevol dubte. La tieta sabia escoltar i també li agradava molt xerrar, ella no es callava res. Allò que pensava, amb confiança ho deia, fos bo o dolent. Estem segurs que ha marxat agraïda per tot el que la vida l'hi ha donat. Tot i així, el destí l'hi ha deparat un final que ningú s'esperava i no es mereixia. El mal que ella sofria va ser en silenci, discreció i amb una valentia admirable. Fa uns dies encara va tenir el coratge de fer un viatge. Això sí que l'hi agradava, viatjar, conèixer món. La soledat no és una bona aliada però ella no es sentia sola, tot i que l'absència del tiet Josep, el seu marit, fou un cop fort. Sempre estava envoltada de família i amics. Es desfeia pels més menuts de casa. Un fet tan senzill com anar a l'hort, o mirar de pescar un cranc a la riera, feia ressorgir la nena petita de dins seu. Gran consellera pels qui més aprop tenia, bona treballadora i amiga dels seus. Copons per ella ha estat sempre el seu poble. Enamorada de les festes populars i de la seva família, sovint tenia alguna sorpresa preparada. Poc vergonyosa: era capaç de posar-se disfresses i fer cantar i ballar a petits i grans. A la taula, bona cuinera. Llargues eren les taules que ocupaven el jardí de casa seva a l'estiu, o les golfes en temps de fred. A la tieta, que l'hi encantava viatjar, ara pensem que ha començat un viatge, aquest cop, però, per retrobar-se amb el seu estimat, el tiet Josep.

Gràcies per tot, tieta. Mai t'oblidarem. ■

Camí Ral en format digital?

Ricard Espelt Rodrigo

Avui ha sortit, el número 47 de paper de vidre. Fa uns anys, el Roger Tudó, un terrassenc, amb vincles coponencs, va aconsellar-me que seguís aquesta revista en format digital. La idea per aquelles dates em semblava agosarada. Una publicació de digital cultural i eclèctica. De fet, segurament no estava preparat per entendre les possibilitats que les noves tecnologies oferien en la difusió i realització d'una revista. El format de la revista i l'entusiasme dels qui la realitzen han permès col·laboracions importants. Fins i tot, de noms que coneix tothom dins l'escena cultural catalana: Quim Monzó o Roger Mas, per exemple. La visita hi és aconsellada, el número 47 ja està a la xarxa.

Fa dies que hi dono voltes, ens podríem plantejar un Camí Ral en format digital? Doncs, crec que sí. Una publicació digital permet una actualització més àgil, donar-li un caràcter més universal, pots imprimir tota la revista o les parts que t'interessen, és més ecològica, les fonts de distribució és multipliquen exponencialment, facilitat per enllaçar amb altres publicacions o fonts de coneixement i estalvies mooolts diners vers la publicació tradicional!!!...i per tant pots destinar més pressupost en la recerca de col·laboradors especials, cobrir informacions que requereixin pressupost, etc. Quin és l'inconvenient? La publicació escrita, visual i tàctil que tothom desitja tenir a les mans. Doncs, fins i tot amb això hi veig avantatges: l'any 2005, paper de vidre va treure un llibre on es feia un recull de les publicacions que s'havien fet fins aleshores. Per tant, era una edició plena de continguts i molt interessant.

En definitiva, crec que Camí Ral ha cobert una etapa inicial molt interessant. Plena d'èxits, aconseguint fins i tot premis per la seva qualitat en la publicació. I també cal destacar la feina d'Espai Gràfic, amb un treball excel·lent de disseny. De totes maneres, crec que em de donar una gran passa endavant. Imagineu un camí ral de fàcil actualització, de gran difusió, amb col·laboracions especials i de gran qualitat,...i després realitzar un llibre, dissenyat i elaborat amb la cura que s'ha fet fins ara, i donar-li una ampla difusió? Jo sí. ■

L'innombrable

Ricard Espelt Rodrigo

La personalitat a la xarxa és una altra referència per la pròpia física. En el fons poc deuen distar les dues persones, però el 2.0, ens obliga a una vertadera second life. No és gens estrany que els internautes facin recerques als cercadors amb el seu nom. Sorpreses? Records? La xarxa acumula una gran quantitat d'informació i aquesta és col·loca per qui sap qui, i es posiciona segons les lleis dels cercadors segons els seus paràmetres.

És fàcil doncs, que una persona al fer la recerca del seu nom (si no té material propi penjat a la xarxa) és trobi com a part d'un llistat d'alumnes, com a referent d'un treball, reunió, etc...fins i tot pot trobar-se amb algun vídeo de contingut indesitjable. Si el teu nom és molt comú, i no penges material propi, segurament et serà difícil trobar-te a la gran olla.

Qui decideix que allò que es penja serà admès pel seu protagonista, en aquest cas tu? D'acord hi ha unes lleis de protecció, però cal ser prou viu per tenir una second life prou d'acord amb el que vols ser trobat a la xarxa. La informació és més ampla, no sempre certa, però més gran que en qualsevol altre lloc. Per tant, ocultar-la també és més difícil.

L'innombrable és aquell que encara li fa por ser reconegut a la xarxa, que firma els comentaris als blocs com anònim, que es penja un ? al facebook com a imatge de perfil o es converteix en un heteronim a l'estil Pessoa. Si la xarxa social de la 2.0, caldrà definir el nostre perfil a la xarxa perquè la gent ens conegui tal com ens definim ser i com ens veuen, com ens relacionem...tot un repte.

Al món 1.0, també existeix l'innombrable, fa dies que a Copons hom recerca una dona, ningú en coneix la seva edat, es fa dir Margarita Albet i, escriu que esta preocupada pel posicionament de l'Ajuntament vers la posició de la Vegueria del Penedès. És lògic, la gent pel carrer no parla d'altra cosa, perdoneu-me la ironia. Segurament, aquesta senyora és l'anònima, l'innombrable a la xarxa però...si la trobeu feu-m'ho saber. No sabeu com m'agradaria coneix-la!! No fos cas que no existís i també fos l'innombrable de la vida 1.0.

M'agradaria que la recerca fos física també, per gent que no es mouen a la xarxa, per això publico l'escrit a Camí Ral. ■

Seguim buscant a la Margarita Albet

Ricard Espelt Rodrigo

Potser és un personatge real o potser és un personatge de ficció. Però segurament la Margarita Albet, preocupada per quelcom que succeeix al seu poble envia una carta a un diari d'abast comarcal, és un personatge que existeix. A la ficció o a la realitat, però existeix. Fa un dies parlava de la personalitat a la xarxa i l'opinió, i és per aquest motiu que busquem a totes les Margarites Albets que puguin existir i explicar que a Copons, s'està treballant en l'exercici d'una millor comunicació de cara als seus ciutadans i a l'exterior. La comunicació pot ser a través d'un simple **formulari** anònim dirigit a l'alcalde o qualsevol altre regidor. També hi ha la possibilitat de crear un perfil al Facebook, i generar debat o opinar sobre allò, que hom pot inquietar. Tenim un **grup** de més de 20

persones que opina i aporta informació dels temes. I això, crec que jo, que es debat, opinió i enriquiment: esperit 2.0. La gent opina i no sempre en ell amb el mateix sentit. I no genera cap problema de convivència com sembla patir la interessada en la seva carta al diari. Si hom coneix a la/les Margarita/es Albet/s doneu-li coneixement de la nostra recerca. Serà benvinguda! ■

NÚRIA PONS TORRENTS

La meva escola

Imma Lloró Torrents

La meva escola va ser la de Copons. Era un escola petita i de poble, on tots els nens i nenes de diferents edats estudiàvem junts a la mateixa aula. Hi havia una relació molt estreta amb el mestre, que coneixia molt bé cada alumne i això feia possible poder dur a terme un tipus d'ensenyament i d'avaluació més personal i flexible. Aquí vaig aprendre a llegir i a escriure, però sobretot vaig aprendre a conviure amb altres nens i nenes de diferents cursos i edats, a respectar les diferències, a treballar en equip, a estimar la natura, a participar en les activitats del poble... Vaig anar adquirint coneixements d'una manera més natural, fàcil i divertida. Apreníem fent de pagesos, de periodistes, d'artistes, d'ecologistes, d'historiadors... Després vaig anar a l'institut, a la universitat... i vaig continuar assolint nous coneixements, fent servir altres tècniques i estudiant noves matèries, però a la meva escola és on vaig aprendre a ser, a fer, a conèixer i a conviure.

Han passat uns quants anys i ara la meva escola torna a ser la de Copons. El curs passat el Lluç va començar P3 en aquesta escola i això ha fet que torni a estar vinculada al Centre, encara que des d'un altre àmbit. Actualment s'anomena CEIP Copons i és una escola pública i rural que forma part, juntament amb l'escola dels Prats de Rei, la

de Sant Martí Sesgueioles i la de Castellfolit de Riubregós, de la ZER (Zona Escolar Rural) Vent d'Avall. Durant aquest últims anys hi ha hagut diversos canvis, tant a nivell estructural com funcional, reformes educatives, professors nous, millores a l'edifici... Però, tot i així, continua mantenint l'essència d'escola de poble de quan jo hi anava.

Fa uns anys va anar d'un pèl que ens quedéssim sense escola perquè no hi havia prou alumnes matriculats, però afortunadament això ha canviat. Aquest curs passat ja tornava a estar l'escola plena, i tot apunta que això anirà en augment i que d'aquí a cinc anys es duplicarà el nombre d'alumnes. Aquests últims anys hi ha hagut molts naixements al poble i el servei de mainaderes de La Caseta de l'Hort ha contribuït que els nens es puguin quedar al poble. Per tant, la situació actual és que l'escola s'està fent gran, però l'edifici s'ha quedat petit. A l'AMPA (associació de mares i pares d'alumnes) i a diversos pares i mares del poble això ens preocupa, hem estat parlant sobre aquest tema i creiem que s'ha de fer una escola nova, més gran i amb tots els serveis necessaris. Vam exposar aquesta qüestió a l'alcalde i al regidor d'ensenyament perquè tinguin coneixement de la situació i perquè actuïn en conseqüència.

Considero que serà difícil aconseguir una escola nova ja, perquè, com tots sabem, actualment hi ha una manca d'inversió pública en educació i l'escola pública en concret no és una prioritat del govern.

Però com que l'Estatut diu que tenim dret a una educació de qualitat i en igualtat de condicions, demano que la meva escola, demà, estigui ubicada en un edifici apropiat, més gran, amb bones instal·lacions, que els m2/nen siguin adequats, que tinguin diverses aules per poder treballar còmodament les diferents matèries, que disposi de menjador, de pati i que compleixi les normes de seguretat. Demano que sigui una escola amb totes les comoditats i serveis de què disposen les escoles grans, perquè als pobles petits també ens afecten els canvis socials, les dones també treballem i ens costa conciliar els horaris laborals i escolars, també hi ha immigració, models familiars diferents, etc. Que el fet de ser una escola pública de poble petit no vol dir ser una escola de segona.

Penso que val la pena apostar fort per l'educació pública, perquè és la base d'una societat més justa, igualitària i avançada, i cal tenir cura especialment de l'escola rural, perquè dona vida al poble, l'enriqueix i garanteixen el seu creixement. ■

Perversions “democràtiques” de la democràcia

Ricard Ribera, Estudiant de Ciències Polítiques

Passen les setmanes i sembla que les eleccions generals del passat 9-M ja són història, però els seus resultats es mantenen, consolidant un mapa polític amb només dues opcions entre les quals escollir. Això és fruit, entre d'altres motius, de la visió de la campanya reduïda i polaritzada entre PSOE i PP que intencionadament oferiren els mitjans de comunicació d'una i altra banda. El que no diuen és que el propi funcionament del sistema electoral ens aboca al bipartidisme, donant una situació privilegiada a la dreta, condicions un xic desfavorables al centre-esquerra i obstaculitzant l'ascens del tercer partit, casualment l'esquerra (PCE-PSUC, abans, IU i IC-EUiA ara).

Com expliquem que, dividint el nombre de vots pels escons de cada partit, a PSOE i PP un diputat els costi, aproximadament, 66.000 vots, i a IU gairebé mig milió? La resposta és simple, el sistema electoral espanyol és el menys proporcional dels sistemes proporcionals, afavorint les candidatures majoritàries en el repartiment dels escons, trencant tota lògica democràtica d'igual valor de cada vot dels ciutadans.

Intentem, doncs, explicar de manera senzilla com funcionen les eleccions generals. El sistema electoral vigent fou instaurat el 1977 pel govern franquista, previ a les primeres eleccions democràtiques. Els 350 membres del Congrés dels Diputats s'escullen a través de 52 circumscripcions electorals, que corresponen a les 50 províncies i a les ciutats autònomes de Ceuta i Melilla. Per assegurar el domini de la dreta en la Transició, ens trobem que les províncies poc poblades, rurals, ideològicament conservadores, tenen més pes que les més poblades, amb majoria treballadora i un vot més progressista.

Per exemple, a la província d'Àvila, amb 167.000 habitants, li corresponen 3 escons (un per cada 55.000 persones); per contra, a la província de Barcelona, amb més de 5 milions d'habitants, s'elegeixen 31 diputats (un per cada 161.000 persones). Tot i que es pot canviar, el mateix sistema també regeix les eleccions al Parlament català, per això el PSC ha obtingut, en diverses ocasions, menys escons que CiU malgrat tenir més vots, ja que proporcionalment les circumscripcions de Girona, Lleida i Tarragona, on CiU és majoritària, tenen més pes que la de Barcelona.

Com demostren els resultats, això no impedeix al Partit Socialista competir per ser la

primera força política estatal. Així doncs, ni aquest ni el Partit Popular estan interessats a canviar-ho, perquè ja els va bé i impedeix l'ascensió d'un tercer partit d'àmbit estatal. I tal i com s'estructura el sistema polític espanyol, això vol dir que no hi ha un formació d'esquerra transformadora capaç de disputar l'hegemonia progressista al PSOE. Expliquem-ho.

A la majoria de províncies només aconsegueixen representació dues forces polítiques, PP i PSOE. Això és, en part, problema del discurs i del programa d'altres forces polítiques, però sobretot és fruit d'una perversió del propi sistema. Suposadament l'únic límit legal és superar el 3% de vots emesos, però en la majoria de circumscripcions, en repartir-se pocs diputats, no hi pot entrar una tercera força.

Imaginem una d'aquestes províncies. Per fer els números fàcils, posem que hi ha cinc escons a repartir. Si la candidatura més votada obté un 45% dels vots obtindrà dos escons; la segona, amb un, per exemple, 40%, també tindria dos escons, i la tercera, amb un 15% n'obtingria un. Si mantenim els percentatges i els escons a repartir són només tres, la primer candidatura n'obtingria dos, la segona un i la tercera cap. Això és el que passa en moltes províncies. El PP treu més escons que el PSOE (aquest ho compensa amb clares majories a les circumscripcions urbanes que donen més diputats), IU en les províncies més petites no entra i en les mitjanes, en no arribar a superar el 10% dels vots, no acostuma a obtenir cap diputat. Així, doncs, el límit legal del 3% és una pantomima.

En la majoria de províncies els vots d'Esquerra Unida no aconsegueixen representació. Concretament, a les últimes eleccions generals 645.008 vots no han obtingut diputat. Formacions d'àmbit nacional català, basc o gallec, com ERC, CiU o PNB, en concentrar el seu vot en poques circumscripcions, obtenen més representants que IU amb menys vots. Segurament la solució més simple és passar la circumscripció electoral de la província a la comunitat autònoma. En sumar tots els escons de les províncies entraria el tercer partit en molts llocs, mantenint els percentatges de vot.

Un altre dia podem parlar d'una de les altres perversions: el vot útil. De moment, he intentat explicar perquè la llei electoral no ens

deixa escollir. Ja podem dir orgullosos que tenim un sistema bipartidista i de màrqueting com el dels Estats Units. No és d'estranyar que a la gent no ens interessi la política. ■

Què dimonis faig jo escrivint a Camí Ral sobre la navegació? i encara més Què hi té a veure el poble de Copons amb el mar?

Juan de la Matta

Tot és començar i posar en comú les notícies, les idees i els sentiments que involucren, d'una forma o d'un altra, els que hi viuen –És que no es això Camí Ral? A veure com em surt: Sabeu que soc “marino”. Bé, vaig començar a navegar per afició i a poc a poc es va convertir en un ofici –sempre molt relacionat amb la comunicació i l'ensenyament d'aquesta pràctica esportiva. En el camí –o més ben dit, en la derrota- vaig haver d'estudiar per obtenir la titulació professional i sobretot vaig fer un aprenentatge de l'experiència del navegar. I ja fa dos anys vaig embarcar-me en una bonica experiència, que ara us explico. Jo estava dedicant-me a la meua escola de navegació i a punt de començar la temporada d'estiu quan vaig sentir a dir que a Barcelona s'acabava de votar una goleta i que buscaven un patró. La goleta – bastiment de dos pals- en qüestió era propietat del Consorci EL FAR i m'hi vaig presentar per parlar amb el seu president. Aquest em va explicar que l'embarcació es dedicaria a un projecte de tipus pedagògic, i que aquell primer estiu havia de marxar cap a La Coruña per participar en unes trobades internacionals de grans velers anomenades The Tall Ship Races. I la qüestió era que, o no quedava cap mes patró a Barcelona o el meu currículum era l'adequat... El cas és que vaig sortir de la conversa amb la feina sota el braç. En uns dies m'havia d'embarcar a Cadis. El veler es va construir a Noruega l'any 1784 i va arribar a Barcelona l'any 1984, de la mà d'en Miquel Borillo, professor i mestre d'aixa, per ser reconstruït en el marc d'escoles Taller i Tallers de formació ocupacional. Els últims 10 anys d'aquest període de reconstrucció va estar a les Drassanes del Consorci EL FAR, la institució que és actualment armadora. Després de la navegació d'aquell primer estiu, que va servir per tornar a donar vida marinera a la vella goleta, i per definir la tripulació, vàrem desenvolupar un programa formatiu adreçat a alumnes de secundària de grups-

classe d'un elevat índex de fracàs escolar, per tal de millorar el seu rendiment i aconseguir la superació dels estudis obligatoris. Aquest treball el vàrem fer, i es va inserir, amb el Consorci d'Educació de Barcelona, que ja tenia implementats programes en aquest sentit, com és el programa Èxit d'activitats en contextos no escolars, per reduir els nivells de fracàs actuals i assolir l'èxit per a tothom. Un altre important agent va ser la fundació Laureus, que va donar suport financer al projecte, i no només financer sinó també humà. Els objectius de la fundació els va resumir en breus paraules en Miguel Indurain, en un acte que va tenir lloc a la goleta Far Barcelona la primavera del 2008: “devolver a la sociedad lo que el deporte nos ha dado”. Es va intentar integrar la formació en el vaixell amb els continguts curriculars dels estudiants: vaja, que el que feien i aprenien en el vaixell els havia de servir per aprovar l'ESO. Els alumnes venien acompanyats dels seus tutors un dia a la setmana durant tot un trimestre. Actualment, els docents segueixen un model “constructivista”, és a dir, conceben l'aprenentatge com un procés que elabora el propi estudiant –és ell qui “construeix” el seu propi coneixement. Dit d'una altra manera, l'educació consisteix en “aprendre a aprendre”. La motivació i la confiança en les pròpies capacitats són, doncs, fonamentals. El programa GRUMET ÈXIT es va revelar com una eina molt adequada per a aquesta concepció i, efectivament, hem tingut molt bones experiències amb els alumnes –sovint grups on la gran majoria eren alumnes novinguts de l'est d'Europa, del Magrib, de Sud-Amèrica, del llunyà orient, de Pèrsia... de tot arreu, i on inicialment existien dificultats idiomàtiques i de cohesió del grup. Un dia, el FAR BARCELONA rebé una visita molt especial... Una tal Elvira Talló, mestra de Copons, va aparèixer amb el seu grup d'alumnes, un grup nombrós, car havia baixat a Barcelona amb la resta d'escoles de la ZER vent d'avall.

En realitat, l'objectiu de la seva visita era el museu d'Història de Catalunya, però com que el vaixell estava amarrat tot just a sota d'aquell antic magatzem que és el museu, i mercès a la nostra mútua coneixença vàrem acordar la visita dels alumnes al vaixell en sortir del museu. Vaig preparar un itinerari de descoberta del vaixell, per escales quasi de gat, de tan empinades que són, que baixaven i pujaven a les diferents cambres. Primer, el pont, amb tota la seva instrumentació, una gran roda de timó plena de clavilles, com els sols que dibuixen. Després una escala cap avall, cap a la cambra de la tripulació, unes lliteres entaforades a sota dels grans baus de fusta estructurals del vaixell. D'aquí passaven per una porta estanca, amb una tanca tipus submarí, cap a la sala de màquines –tota plena de canonades, corretges, olor a gasoil i un gran motor pintat de groc. Tornaven escales amunt cap a la coberta, a l'aire... I d'aquí cap avall on dormen els grumets, i la cuina... Recordo que ens vàrem distribuir els tripulants i mestres i acompanyants per vigilar-los en el seu itinerari –que ells anaven seguint tot sols- i era de veure com s'ho miraven tot, amb uns ulls que semblaven esponges. Després, a coberta, vàrem issar la trinqueta, una gran vela que va requerir uns 10 o 15 nens per tibar de la drissa de boca i uns altres per la drissa de pic. Va ser un joc per a tots, menys per als petits, ja que no els van deixar pujar a la passarel·la i es van quedar al moll una mica moixos mirant fins que se'ls van emportar a distreure'ls. Dies després, em vaig assabentar que els nens de l'escola de Copons, a la pregunta: “Què us ha agradat més de la visita al museu d'Història?”, responien: “-El vaixell, el vaixell, el vaixell...” Em pregunto quins han pogut ser els lligams de Copons amb el mar. Algun dels famosos comerciants coponencs va seguir les rutes marítimes? Hi va haver algun “marino” entre els vilatans? Deixo la pregunta als historiadors i cronistes de la vila, que per això hi són. ■

Servei meteorològic

Xavier Martí Tello
Ma, Gràcia Carreras Verdaguer

DAVID MARCÉ FARRÉS

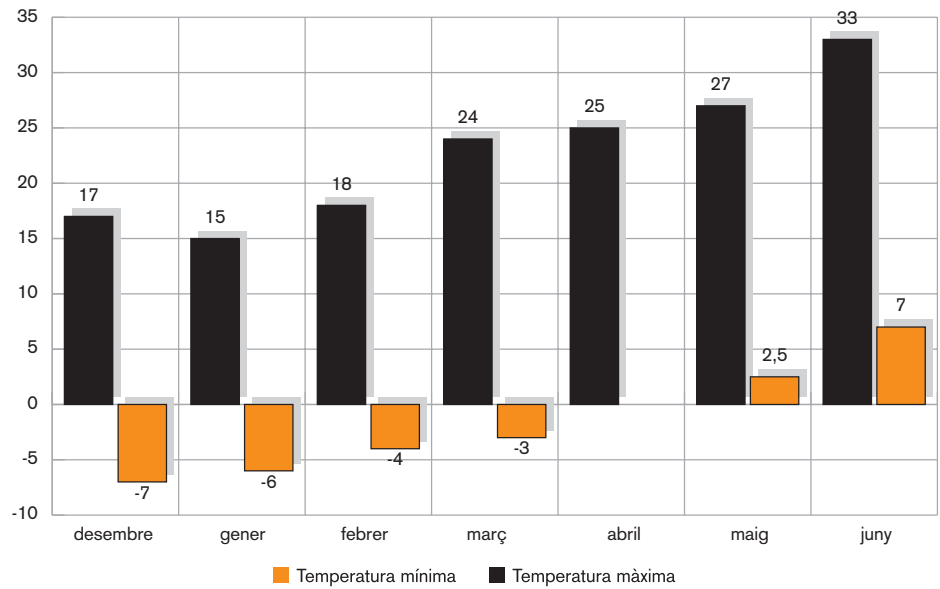
Des del mes de desembre de 2007 fins el juny de 2008 ha plogut un total de **357,5** litres/ m². Comparant les pluges d'aquest mateix període del desembre de 2006 al juny de 2007 va haver un total de precipitacions de 236,300 l/m².

Des del mes de desembre de 2007 fins el juny de 2008 el dia més fred va ser el dia **14** de desembre de 2007 amb una temperatura mínima de **-7°** i la temperatura màxima va ser el dia **21** de juny amb una temperatura màxima de **33°**.

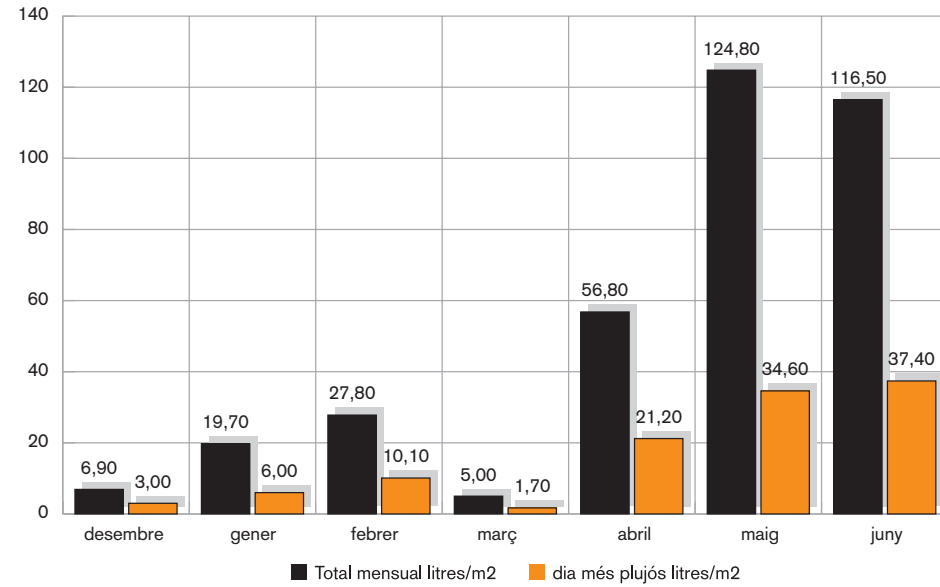
Estació de Copons
Instituto Nacional de Meteorología

	Boira	Pluja	Dies de:		Temp. màxima	Temp. màxima	Temp. màxima	Temp. màxima
			Tempestes	Calamarsada	Màxima	dia	mínima	dia
Desembre	1	4	0	0	17°	9	-7°	14
Gener	9	6	0	0	15°	11	-6°	1
Febrer	11	6	0	0	18°	7	-4°	10
Març	0	5	0	0	24°	14	-3°	6
Abril	3	9	4	0	25°	25	0°	15
Maig	6	17	7	1	26,5°	4	2,5°	1
Juny	0	8	6	1	33°	21	7°	4

Temperatures ►

Precipitacions ►

Futbol Club Copons

Carles Mas Riera

Finalment sembla que ha arribat el dia. Ja feia anys que es veia venir que la història del Futbol Club Copons arribava a la seva fi. Ha estat una història de molts anys, de moltes anècdotes, de moments feliços, de moments tristos, de grans victòries i també d'algunes derrotes. És un club amb un nom propi, d'una persona que se l'ha estimat com ningú, que se l'ha fet part de la seva família i que, de ben segur, ha rebut la notícia amb una gran tristesa. Segur que tothom sap que parlem de l'Emili Solé, “el Vinyes”. Des d'aquestes ratlles l'hi dediquem el reconeixement més gran i més merescut cap a ell: Gràcies per tot Miliu! Si alguna cosa destaco, a títol personal, de la meva experiència en el Futbol Club Copons és el munt d'amistats que he arribat a fer.

Algunes han arrelat més que altres, però, sens dubte, totes han estat positives, totes han aportat el seu gra de sorra al Copons i totes han ajudat a què la història del Futbol Club Copons arribés fins als nostres dies. Ara ja només queda agrair a totes les persones que han format part de la Història del Club la seva aportació, i esperem trobar-nos algun dia per recordar vells temps, tot fent

quatre xuts, i també, un gran dinar. En els propers números de Camí Ral intentarem recopilar la història del Futbol Club Copons des dels seus inicis fins els temps actuals, hi agraïrem la col·laboració de tothom que pugui aportar alguna anècdota o comentari.

C-O-P-O-N-S
COPONS ■

Excursió de Copons al Molí de la Roda

Mercè Muns Botinas
Joan Carles Quesada Santamaria

Anar de Copons al Molí de la Roda és una caminada curta, d' aproximadament una hora i mitja o dues hores si ens ho prenem amb molta tranquil·litat, assequible a tothom i per bons camins, gens perdedora. Segurament que per a la gent de Copons no té cap secret i l'han fet moltes vegades, però l'explicarem per si pot ser d'interès per a les persones que s'han incorporat de nou al municipi. Al Molí de la Roda es diu que hi neix el riu Anoia. L'aigua emergeix de sota estrats oligocènics i en el seu recorregut passa pel gorg de Nafre, que adorna la nostra població. L'itinerari que proposem és el següent: Sortirem de Copons per la carretera que va a Veciana. Al trencall de Cal Gelabert entrem una mica i hi trobarem, a l'esquerra, la font de la canal, en una obaga molt agradable. No ens podem refiar d'agafar-hi aigua, perquè darrerament n'hi raja molt poca i ens caldria una paciència infinita, però es un indret ben bonic. Tornem a la carretera de Veciana fins al trencall de Cal Vilella, que l'agafarem, i creuant el torrent anirem a buscar el camí que queda a la dreta, no el de l'esquerra, que ens portaria a tornar a creuar el torrent i cap al Molí del Fiterol.

Aquest camí ens portarà al Lloretó, que és un mas que s'ha restaurat recentment. Aquest lloc va ser un berenador anys enre-re, i encara hi podem veure restes de les barbacoes al costat del torrent. Del Lloretó, seguint el camí, arribem fins a cal Lloret, que ja és un enderroc, i continuem seguint la pista fins passar per sota de poble abandonat de Miralles, encimbellat a un turó, i anem endavant fins que ja ens trobem envoltats d'abundosa vegetació i arbres de ribera...hem arribat al Molí de la Roda. El Molí de la Roda també es coneix com el Molí de Segur, ja que era la casa senyorial dels barons de Segur. La part que s'ha conservat és el casal fortificat, d'estil renaixentista dels segles XVI-XVII, que actualment fa funcions de casa de colònies. El nom de la Roda ve donat per la gran roda que accionava el molí, que va funcionar com a tal fins al segle XIX. Aquesta roda va ser parada, després d'un desgraciat accident, i es va anar deteriorant fins que va ser destruïda l'any 1981; actualment només en queden uns fragments com a record.

Esperem que us animeu, i gaudiu d'aquesta passejada. ■

Recepta colombiana

Gisela Auleda
Gloria Betancurt

“Arepas” amb carn per Gloria

Aquesta vegada ens delectarem amb una recepta colombiana que de ben segur tots vosaltres estareu encantats de provar.

Ingredients:
1 kg farina de blat de moro
1 kg de carn per estofar
1 ceba gran
1 pebrot vermell
1 pebrot verd
3 tomàquets
julivert

Preparació de les “arepas”

Mullar la farina amb aigua tèbia fins aconseguir una massa modelable; es divideix en porcions i a cada una se li dóna una forma rodona, com si féssim panets. Després es fa coure a la barbacoa o a una paella, com es prefereixi.

Preparació carn

Fer un sofregit amb tota la verdura i fer coure la carn fins que estigui tova. Després es desfà la carn a tires i es barreja amb el sofregit.

Farcir les “arepas” amb la carn i a llepar-vos tots els dits!!!!

Bon profit !!!

Travessa del Pirineu, de l’Atlàntic a la Mediterrània (2002 - III)

Teresa Martí Guixà, Ramon Serra Llacuna i Josep M. Vilarrúbias Torres

Travessaires a prop de Baños de Panticosa

Aquest any, el tercer de la nostra travessa del Pirineu, ens vàrem traslladar des d’Igualada fins al port de Larrau en autocar: un magnífic autocar de 60 places per a nosaltres sols, 12 caminadors-travessaires. El port de Larrau era el punt final de l’any anterior, després d’haver reulat a causa de la boira que no ens volia deixar veure el camí per anar al Refugi de Belagoa.

Els 12 travessaires:
Jaume Balaguer, Àngel Espelt, Francina Gabarró, Josep Antoni Jiménez, Teresa Martí, David Núñez, Maria Romero, Montse Sala, Maria Santiago, Ramon Serra, Cisco Viera i Josep Ma Vilarrúbias.

1a ETAPA (11) / dissabte, 27 de juliol:
Port de Larrau - Refugi de Belagoa

Per segona vegada doncs, vàrem iniciar el trajecte del port de Larrau fins al Refugi de Belagoa. Al cap de poca estona de camí, vàrem tenir el goig de trobar-nos el Xavier Bisbal i la Roser Torras tot descansant en una fita fronterera, ells havien fet la mateixa etapa però en sentit contrari i amb un grup de caminadors de Ribes de Freser. El tram del port de Larrau a Belagoa transcorre per la carena fronterera i està ple de petits cims amb noms curiosos i molt llargs: Atxuterrigagna (1660 m), coll de Betzula (1545 m), Betzlagagna (1590 m), Gasterigagna (1732 m), coll d’Uthu (1664 m) i port de Belhay (1732 m), on vàrem fer una bona parada per dinar. A la tarda vàrem continuar fins a Belagoa tot passant pel coll d’Ourdayte (1416 m). Vàrem arribar al Refugi de Belagoa a 2/4 de 7 de la tarda: un bon massatge en grup, un bon sopar, un tragueta de patxaran i a dormir... l’endemà, sense saber-ho, ens esperava el dia més dur de tota la Travessa al Pirineu. A les 7 del matí del diumenge 28 de juliol ens vàrem llevar plens d’energia i d’embranzida per arribar a les Cabanes d’Ansabère. A mig matí ja vàrem fer un cim de propina, un cop érem dalt vàrem descobrir, no pas alegrement, que estàvem a l’altra banda

Isards al refugi de Pombie

de la vall i calia tornar a baixar. Després de dinar es va confirmar el pitjor, ens havíem perdut del tot, i el cim i el coll que teníem al davant van rebre tants noms com persones es miraven el mapa per intentar-nos situar. Finalment la llum va venir del GPS del Josep Anton, tot seriós va declarar mentre assenyalava la direcció amb el dit: estem a 2 km de Belagoa. Efectivament, eren les 10 de la nit i cansats, assedegats i ben desanimats, arribàvem al Refugi de Belagoa d’on havíem sortit 13 hores abans.

2a ETAPA (12) / dilluns, 29 de juliol:
Refugi de Belagoa - Isaba

Aquesta fou una etapa de transició i de recuperació després del desgast del dia anterior. Ens vàrem llevar força més tard i després d’esmorzar vàrem fer una petita assemblea per decidir si descansàvem un dia, si plegàvem del tot, o si refèiem l’itinerari i buscàvem un final d’etapa que fos accessible fàcilment per a l’autocar del Gibert, que ens havia de venir a buscar. Afortunadament, l’última opció va ser la guanyadora i vàrem refer l’itinerari per acabar el dissabte a Panticosa. A 2/4 d’1, sense l’Àngel, sortírem de Belagoa per arribar al Càmping Asolace, a Isaba, a 2/4 de 4 de la tarda. Tarda de relax fent-la petar al voltant d’un taula, i després d’un bon sopar, cap a dormir, cadascú a la seva habitació dels dos petits xalets que teníem per a l’ocasió.

3a ETAPA (13) / dimarts, 30 de juliol:
Isaba - Selva d’Oza

Després d’una bona dormida, a 1/4 de 8 del matí vàrem sortir amb molta empenta i ben recuperats per anar cap a la Selva d’Oza. Primer vàrem arribar al càmping Zuriza, ja en terres aragoneses, per pujar fins al coll de Piedraficha (1960 m), que ens donava accés a la vall d’Ansó. Una munió de lliris blaus de muntanya va donar un toc de color a un dia gris marcat per la boira i les baixes temperatures. Una antiga caserna abandonada de la Guàrdia Civil, plena de pintades de tot tipus, ens va acollir per passar la nit a la Selva d’Oza.

4a ETAPA (14) / dimecres, 31 de juliol:
Selva d’Oza - Candanchú

De bon matí ens vàrem llevar, el dia no acompanyava gaire i el sol feia vacances per deixar pas a la boira baixa: el nostre objectiu era arribar a Somport. El riu Aspe ens feia

companyia tot resseguint la vall d’Hecho, en direcció a Aguastuartas: un paratge de pastures i aiguamolls amb força vaques. El fred i la humitat eren intensos, i ens van obligar a abrigar-nos força. Un bosc frondós, pendent i humit ens portava cap a Candanchú, malauradament la Francina va reliscar i va patir una forta torçada al peu que l’obligaria a abandonar el grup l’endemà i tornar cap a casa en tren, des de l’estació de Canfranc. A mitja tarda vàrem arribar a Candanchú, morts de gana i de fred. Un refugi ens va acollir, i tot i que no hi havia la calefacció engegada, ens vàrem poder dutxar i eixugar lentament la roba i les botes molles. Vàrem fer un mos per entretenir la gana fins a l’hora de sopar, en un bon restaurant. A la motxilla hi dúiem algunes peces de roba noves, que havíem comprat a Candanchú, per fer front al fred i a la mullena.

5a ETAPA (15) / dijous, 1 d’agost:
Candanchú - Refugi de Pombie

A partir d’aquesta etapa ja recuperàvem l’itinerari de la travessa del Pirineu descrit per Georges Véron, el nostre guia literari oficial. Des de Candanchú fins al refugi de Pombie, a França, vàrem poder gaudir de magnífiques vistes del Midi d’Ossau i d’estanys de tota mena, que ens van deixar un agradable record a la nostra memòria. De bon matí el sol ja ens va acompanyar, però el peu de la Francina no s’havia recuperat i amb profunda tristesa li vàrem dir adéu al coll de Somport. Començava el nostre ascens fins al coll dels Monjos (2349 m), que ens oferia una vista magnífica i espectacular del Midi d’Ossau. Vàrem vorejar el llac de Bersau fins a arribar al refugi d’Ajons, que oferia un panoràmica excel·lent del llac del mateix nom. Després de dinar ens dirigírem al coll de Peyreget (2300 m), per arribar al llac de Pombie i al refugi del mateix nom a 2032 m, sota mateix del Midi d’Ossau, cap a les 6 del coll, vàrem passar pels llacs blaus, on vàrem buidar les motxilles per dinar i tot seguint el curs del riu, vàrem arribar a mitja tarda als Baños de Panticosa. Per passar la nit volíem quelcom especial i un hotellet d’una estrella ens va semblar d’allò més adient. Després d’una bona dutxa, un bon sopar i a moure l’esquelet, que després d’haver caminat 8 dies no estàvem gens cruixits ni cansats!

6a ETAPA (16) / divendres, 2 d’agost:
Refugi de Pombie - Refugi Respomuso

De bon matí, tot just sortir del refugi de Pombie ens visitaren uns isards, i seguidament vàrem assistir a la tasca quotidiana dels ramaders locals de munyir les ovelles, una darrera l’altra, tot fent fila. Ens dirigírem cap al coll d’Arrius (2250 m), i vàrem vorejar el llacs d’Artouste i d’Arréomoulit fins a arribar al refugi d’Arréomoulit (2305 m), on ens vàrem recuperar del fred i de la humitat ambiental amb un cafè amb llet o una xocolata calenta, a gust del consumidor. Seguidament vàrem enfilat cap al coll del Palas (2517 m) i els llacs d’Arriel, on vàrem dinar. A la tarda, ens dirigírem cap al llac de Respomuso i el refugi dels tres noms, Respomuso, Alfons XIII o Piedrafita, a 2098 m. La nit no va ser tan freda, però ens van acompanyar els ronc i la xerrameca dels companys de dormitori.

7a ETAPA (17) / dissabte, 3 d’agost:
Refugi Respomuso - Baños de Panticosa

De bon matí, després d’un bon esmorzar vàrem iniciar la nostra última etapa d’aquest any, cap als Baños de Panticosa, tot passant pels Pics de l’Infern. L’ibon de Campopiano i el Balaitús ens acompanyaren abans d’arribar al coll dels Inferns, on vàrem deixar les motxilles per poder pujar més lleugers. Per a la Maria Santiago el primer infern 3073 m) era el seu primer 3000, i amb l’emoció, va decidir gaudir-ne una estona més i no continuar fins als altres cims, el segon i el tercer Infern, de 3082 i 3076 m, respectivament. Fins a l’últim cim, i de forma espontània, ens va acompanyar la gossa de la Casa de Piedra, de Panticosa. Més tard vàrem saber que la gossa, de tant en tant, sortia sola d’excursió, fins que algun excursionista trucava per telèfon o la portava al refugi, gràcies a la placa que portava penjada al coll. De nou al coll, vàrem passar pels llacs blaus, on vàrem buidar les motxilles per dinar i tot seguint el curs del riu, vàrem arribar a mitja tarda als Baños de Panticosa. Per passar la nit volíem quelcom especial i un hotellet d’una estrella ens va semblar d’allò més adient. Després d’una bona dutxa, un bon sopar i a moure l’esquelet, que després d’haver caminat 8 dies no estàvem gens cruixits ni cansats!

L’endemà l’autocar ens duria cap a Igualada, i a esperar que arribés el proper estiu per continuar el nostre petit repte: de l’Atlàntic a la Mediterrània. ■

Senyeres

Castell de Claramunt

La Pobla de Claramunt

Ramon Serra Llacuna / Fotos cedides per l'Ajuntament de la Pobla de Claramunt

JOSEP MAS

JOSEP MAS

JOSEP MAS

ANDREU MIQUEL

ANDREU MIQUEL

Transports i telèfons d'interès

Transports

Alsina Graells

Tèlèfon: Barcelona 93 302 40 86

E-mail: clientes@alsinagraells.es
info@alsinagraells.es

Web: www.alsinagraells.es

Horaris

Calaf - Igualada			
Calaf	Els Prats de Rei	Copons	Igualada
09:14 h	09:19 h	09:27 h	09:48 h
19:29 h	19:34 h	19:42 h	20:03 h
Igualada - Igualada			
Igualada	Copons	Els Prats de Rei	Calaf
08:27 h	08:48 h	08:56 h	09:01 h
17:57 h	18:18 h	18:26 h	18:31 h

Hispano Igualadina

Tèlèfon: 93 804 44 51

Adreça: Passeig Verdaguer, s/n
08700 Igualada

Atenció al client: 902 44 77 26
de dilluns a dissabte de 8 a 21 h

E-mail: atencioalclient@hispanoigualadina.net

Web: www.hispanoigualadina.net

Horaris

BARCELONA - CALAF

BCN - Sants	BCN - M ^a Cristina	Igualada	Jorba	Copons	Prats de rei	Calaf
DE DILLUNS A DIVENDRES FEINERS						
Excepte Agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant.						
-	10.50	12.00	12.15	12.30	12.40	12.45
-	17.20	19.00	19.15	19.30	19.40	19.45
DE DILLUNS A DIVENDRES FEINERS. Agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant.						
-	11.05	12.00	12.15	12.30	12.40	12.45
-	17.45	19.00	19.15	19.30	19.40	19.45
Dissabtes.						
-	11.05	12.15	12.30	12.45	12.55	13.00
-	17.45	19.00	19.15	19.30	19.40	19.45

CALAF - BARCELONA

Calaf	Prats de rei	Copons	Jorba	Igualada	BCN - M ^a Cristina	BCN - Sants
DE DILLUNS A DIVENDRES FEINERS						
Excepte Agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant.						
7.15	7.20	7.30	7.45	8.00	9.05	-
15.15	15.20	15.30	15.45	16.00	17.05	-
DE DILLUNS A DIVENDRES FEINERS. Agost, Nadal (del 26/12 al 31/12) i Dijous Sant.						
7.15	7.20	7.30	7.45	8.00	9.05	-
15.15	15.20	15.30	15.45	16.00	17.05	-
Dissabtes.						
8.00	8.05	8.15	8.30	9.00	10.05	-
15.15	15.20	15.30	15.45	16.00	17.05	-

Horaris de pas aproximats, depenen de la circulació

0066705p

Taxis

Parades a Igualada: Passeig Verdaguer, s/n, Tel. 93 804 53 53

Telèfons d'interès

Ajuntament de Copons info@copons.net	93 809 00 00
Consultori Mèdic	93 809 01 50
Assistentia Social	93 809 00 00
Àrea Sanitària Rural	93 805 38 18
Associació Defensa Forestal	93 809 00 00
Bombers (emergències)	112
Ambulàncies i Emergències Mèdiques	061
Mossos d'Esquadra (emergències trànsit)	088
Mossos d'Esquadra (Igualada)	93 875 98 40
Protecció Civil Igualada	93 803 12 34
Repsol Butano	93 803 15 17
Repsol Gas Avaries	901 12 12 12
Fecsa	900 77 00 77
Aigües de Rigat	93 803 14 83
Telefònica Avaries	1002
Antena col·lectiva	616 52 23 13
Oficina Correus	93 809 00 33
Oficina Consorci Turisme Alta Anoia	93 868 03 66
Escola	93 809 01 42
Bàscula pública	93 809 00 00
Bibliobús Montserrat b.Montserrat@diba.es	616 98 83 52
Col·lecció d'eines tradicionals de fusteria	93 809 00 93 655 81 39 52
Tot Circ info@totcirc.com	93 809 00 81 686 83 72 25 646 29 45 72
Cal Manset (Allotjament rural) calmanset@altaanoia.info	93 809 00 97
El Refugi de Copons	93 809 01 27
Bar la Barraca	93 809 00 86
Queviures Mas	93 809 00 02
Fleca Lliró	93 809 00 75
Brodats Sala Farré, SCP	93 809 00 27
Escorxador Closa i Fills	93 809 00 36
Construccions Successors de Closa Serra, SCP	93 809 08 02
Fusteria Josep Tomàs	93 809 00 93 655 81 39 52

Recordeu que

el **Codi Postal de Copons** ha canviat
a partir d'ara es el

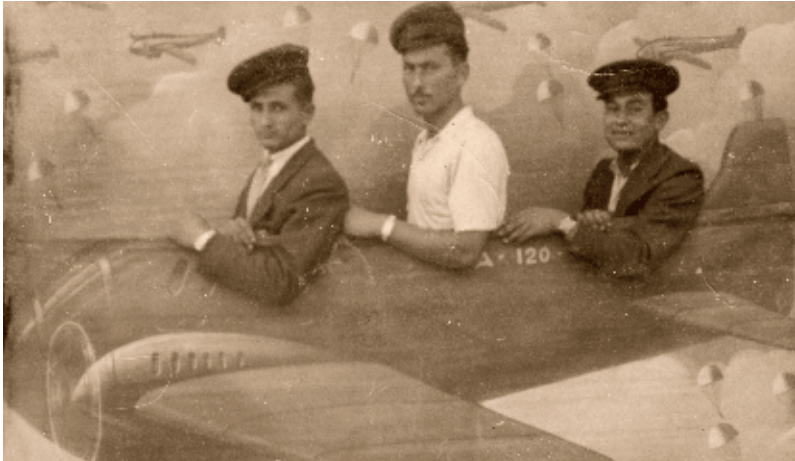
08289

No callis, mulla't i digues-hi la teva!
Opinió, retalls d'història, actualitat, esports...
Tot té cabuda a Camí Ral.

I ara ens ho pots enviar per correu electrònic:
camiral@copons.net

CEDIDA PER EMILIO SOLÉ

CEDIDA PER EMILIO SOLÉ

CEDIDA PER EMILIO SOLÉ

CEDIDA PER EMILIO SOLÉ

Foto del futbol de 1944
Dret, amb elàstics: el Vinyes
Fila de dalt, començant pel costat del Vinyes: Herèdia, Baños, Josep M. Closa, Joaquim Aparici, Carpi (el porter), Serramona i Mingo Pujabet. El nen del pal: Josep Ramon Cardenyas.
Fila de baix, començant per sota del Vinyes: Isidre Solé (germà del Vinyes), Valero de Toledo (refugiat a Cal Puig), Bertran, Ramon Mas, Llobet i Castellví.